[2024] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 629 : 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ 448

ਸੁਨੀਤਾ ਦੇਵੀ

ਬਨਾਮ

ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

(2023 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 3924)

17 ਮਈ 2024

[ਐਮ.ਐਮ. ਸੁੰਦਰੇਸ਼* ਅਤੇ ਐਸ.ਵੀ.ਐਨ. ਭੱਟੀ, ਜੇਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਸਜ਼ਾ ਨੀਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਹੁਤ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਡੀ ਨੋਵੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ 2023 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3925-3927 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। 2023 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 3924 ਡੀ ਨੋਵੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਖ਼ਬਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, 2023 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3925 ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੀ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ਹੈੱਡਨੋਟਸ

ਸਜ਼ਾ - ਨੀਤੀ/ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਘਾਟ - ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ - ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਨੀਤੀ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਆਰਟੀਕਲ 14, 21:

ਫੈਸਲਾ: ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ-ਅਸਲ ਮਹੱਤਵ ਸਿਰਫ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਜੱਜ-ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਹਨ - ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਮਰ, ਸਮਾਜਿਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਲਿੰਗਕ ਸਿੱਖਿਆ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ, ਜਾਤ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਾ ਜੋ ਵਿਗੜਦੀਆਂ ਅਤੇ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਇਹ ਮਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਇੱਕ ਜੱਜ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਮ ਆਰਬਿਟਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਇੱਕ ਜੱਜ ਦੀ ਪਿਛੋਕੜ ਤੋਂ ਇੱਕ ਜੱਜ

ਲੇਖਕ

ਇੱਕ ਨਿਮਰ ਤੋਂ ਜੱਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਇੱਕ ਔਰਤ ਜੱਜ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇਖ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਪੁਰਸ਼ ਹਮਰੁਤਬਾ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ - ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਵਰਗੇ ਬਾਹਰੀ ਕਾਰਕ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ - ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਰੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਇੱਕ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਕੇਂਦਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਸਿਰਫ਼ ਲਾਟਰੀ ਇਹ ਇੱਕ ਗੋਡੇ-ਝਟਕੇ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ-ਇਹ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਹੈ- ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੱਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰੋਧਕਤਾ, ਅਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਭੇਦਭਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣਾ, ਅਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਹੈ। - ਅਦਾਲਤਾਂ ਘਟਣ ਅਤੇ ਵਿਗੜਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਗੜਦੀਆਂ ਅਤੇ ਘਟਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ-ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ-ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਨੀਤੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ - ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਸਜ਼ਾ ਨੀਤੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ, ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ। [ਪਾਰਾ 29, 30, 32-36, 37, 40, 58]

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜਸਟਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ - ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਉਚਿਤ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਅਤੇ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ - ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਡੀ ਨੋਵੋ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 2023-2023 ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸੇ ਹੀ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ:

ਹੋਲਡ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਨੋਂ ਬੇਲੋੜੇ ਫੈਸਲੇ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਨਾ ਸਿਰਫ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ-ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਯੋਗ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬਹੁਤ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ-ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 5 9 ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 5 ਵਿੱਚ ਚੱਲਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣਾ ਮਨੁੱਖੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਹਿਲਾ ਕੇਸ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ - ਹਰ 'ਤੇ

ਸੁਨੀਤਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

ਪੜਾਅ, ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਸਮੇਤ, ਉਚਿਤ ਮੌਕੇ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਪੀਆਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਸਨ-ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ-ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਨਾ ਤਾਂ ਗਵਾਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਕੀਮ, 2018 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤਾਂ, 2020 ਲਈ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ, 2012 ਪੀੜਤ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ। [ਪਾਰਾ 32, 55, 56, 58]

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973.360 - ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਆਫ ਔਫੈਂਡਰਜ਼ ਐਕਟ, 1958-ਐਸਐਸ.3, 4, 6:

ਫੈਸਲਾ: ਸੈਕਸ਼ਨ 360 ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜਾਂ ਸਲਾਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੱਜ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗਾ, ਇੱਕ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਉਪਬੰਧ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ - ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਜੱਜ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ - ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਆਫ ਔਫੈਂਡਰਜ਼ ਐਕਟ, 1958 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3, 4 ਅਤੇ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-ਇੱਕ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 063ਪੀਸੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 1063 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਐਕਟ, 1958 ਦੀ 3, 4 ਅਤੇ 6 ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। [ਪਰਾ 28]

ਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ-ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਆਰਟੀਕਲ 14, 21 - ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ:

ਫੈਸਲਾ: ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਮੌਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪਾਲਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ - ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਭਟਕਣਾ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਦਿਲ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਹੈ - ਇਹ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੁਰੱਖਿਆ

ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ - ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 21 ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਗਾੜ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ- ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ-ਏ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਸਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਸਿਰਫ਼ ਦਿਖਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਅਜਿਹਾ ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਰਸਮੀਤਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ, ਜਿਸਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 7, 9, 10]

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973-ਐਸਐਸ.238, 207:

ਫੈਸਲਾ: ਸੈਕਸ਼ਨ 238 ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਵਾਰੰਟ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ- ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ-ਇਸ ਲਈ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 23 ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੀ ਮੁੜ ਧਾਰਾ। ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ-ਅਜਿਹਾ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਡ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਚਿਤ ਪਾਲਣਾ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਜ਼ੋਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗਾ - ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ-ਇਸ ਲਈ ਲਗਾਈ ਗਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੇਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ-ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋਇਆ ਹੈ-ਇਹ ਆਖਰਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੱਥ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। [ਪਰਾ 16]

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973-5.465-ਕਠੋਰ, ਜਦੋਂ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਵੇ:

ਫੈਸਲਾ: ਜੇਕਰ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 465 ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ - ਇਹ ਉਪਬੰਧ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ - ਜੇਕਰ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਤਕਨੀਕੀ ਗਲਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਇਹ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ

ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਆਂ ਦੀ ਦਾਸੀ ਹੈ-ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੰਤਮ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਨੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ, ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਛੋਹ ਦੇ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪਰਾ 25]

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973-ਐਸਐਸ.227, 228-ਚਾਰਜ ਦਾ ਡਿਸਚਾਰਜ ਫਰੇਮਿੰਗ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਆਰਟੀਕਲ 22:

ਆਯੋਜਤ: ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜੱਜ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਅਭਿਆਸ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਉਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ-ਦੋਵਾਂ ਪੱਖਾਂ-ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ। "ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ" ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਸਾਰਥਕ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ - ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਜੁਰਮ ਨਾਲ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ - ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ-ਪੂਰਵ-ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ-ਮੁਕੰਮਲਤਾ ਅਤੇ ਮੁਨਾਸਬਤਾ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੰਬੰਧਤ ਕਾਰਕ ਹਨ - ਟੈਸਟ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਇੱਕ ਡਿਗਰੀ ਹੈ - ਧਾਰਾ 227 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਟੱਲ ਹੈ - ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਚਿਤ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 228 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿਚ, ਜੱਜ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ-ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜੱਜ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਰਹਿਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। [ਪਾਰਾ 18-21]

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973-ਐਸਐਸ.230, 231, 233, 309:

ਫੈਸਲਾ: ਧਾਰਾ 230, 231 ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸੁਮੇਲ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ - ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਡ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਇੱਕ ਆਮ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ - ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀਖਿਆ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਅਤੇ ਕਰਾਸ ਇਮਤਿਹਾਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ, ਦੋਵੇਂ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਹੋਏ –

ਮਿਤੀ, ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਅਨੁਸਾਰੀ ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇਗਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਵੇਕ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੈ - ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 233 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੱਜ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਦੇ ਤਿੰਨ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮਾ ਧਾਰਾ 309 ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਰੁਕਾਵਟ ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਵੇਗੀ - ਧਾਰਾ 309 ਦੇ ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰੋਕ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਹ ਧਿਰ ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਮੰਗਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 22-24]

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973ਐਸ.386- ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ - ਮੁੜ ਮੁਕੱਦਮਾ:
ਆਯੋਜਤ: ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ-ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬੇਮਿਸਾਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਮੁੜ-ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ ਹੈ। [ਪਰਾ 27]
ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣਾ - ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਨੀਤੀ - ਇਜ਼ਰਾਈਲ, ਕੈਨੇਡਾ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਅਤੇ ਯੂਕੇ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। (ਪੰ: 38-40)

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਮੁਹੰਮਦ. ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਐਨਸੀਟੀ ਸਰਕਾਰ) [2012] 10 ਐਸਸੀਆਰ 480: (2012) 9 ਐਸਸੀਸੀ 408; ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਮੇਹਰ [2016] 5 ਐਸਸੀਆਰ 172: (2016) 8 ਐਸਸੀਸੀ 762; ਤਾਲਾਬ ਹਾਜੀ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਮਧੁਕਰ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਮੋਂਡਕਰ [1958] 1 ਐਸਸੀਆਰ 1226; ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ [2007] 11 ਐਸਸੀਆਰ 615: (2008) 1 ਐਸਸੀਸੀ 632; ਪੀ. ਗੋਪਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ [2019] 17 ਐਸਸੀਆਰ 422: (2020) 9 ਐਸਸੀਸੀ 161; ਅਨੇਖਿਲਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਐਮ.ਪੀ. [2019] 18 ਐਸਸੀਆਰ 1196: (2019) 20 ਐਸਸੀਸੀ 196; ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਸੂਰਜ ਭਾਨ 1980 (ਸਪੂਰਤੀ) ਐਸਸੀਸੀ 499; ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [2014] 2 ਐਸਸੀਆਰ 1: (2014) 3 ਐਸਸੀਸੀ 92; ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਸੀਬੀਆਈ [2010] 11 ਐਸਸੀਆਰ 669: (2010) 9 ਐਸਸੀਸੀ 368; ਮੁਹੰਮਦ. ਅਜਮਲ ਅਮੀਰ ਕਸਾਬ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ [2012] 8 ਐਸਸੀਆਰ 295: (2012) 9 ਐਸਸੀਸੀ 1; ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਸ਼ੀਦ [2018] 13 ਐਸਸੀਆਰ 587: (2019) 13 ਐਸਸੀਸੀ 297; ਯੂਪੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸ਼ੰਭੂ ਨਾਥ ਸਿੰਘ [2001] 2 ਐਸਸੀਆਰ 854: (2001) 4 ਐਸਸੀਸੀ 667; ਰਾਜ ਦੇ ਐਮ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਭੂਰੇ [2001] ਸਪਲਾਈ. 2 ਐਸਸੀਆਰ 128: (2001) 7 ਐਸਸੀਸੀ 679; ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [2012] 7 ਐਸਸੀਆਰ 541: (2012) 10 ਐਸਸੀਸੀ 476;

ਸੁਨੀਤਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

ਕੋਟਾਯਯਾ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ, ਏਆਈਆਰ (34) 1947 ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ 67; ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [2021] 13 ਐਸਸੀਆਰ 566: (2022) 2 ਐਸਸੀਸੀ 89; ਮਨੋਜ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਐਮ.ਪੀ. [2023] 11 ਐਸਸੀਆਰ 246: (2023) 2 ਐਸਸੀਸੀ 353; ਧਨੰਜੋਏ ਚੈਟਰਜੀ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਡਬਲਯੂ.ਬੀ. [1994] 1 ਐਸਸੀਆਰ 37: (1994) 2 ਐਸਸੀਸੀ 220; ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਧਾਨੰਦ (2) ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ [2008] 11 ਐਸਸੀਆਰ 93: (2008) 13 ਐਸਸੀਸੀ 767; ਸੋਮਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ [2012] 11 ਐਸਸੀਆਰ 1155: (2013) 11 ਐਸਸੀਸੀ 382- ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ [2023] 11 ਐਸਸੀਆਰ 1005: ਏਆਈਆਰ 2023 ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 5709; ਅਖਿਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਐਨਸੀਟੀ) [2012] 13 ਐਸਸੀਆਰ 659: (2013) 7 ਐਸਸੀਸੀ 125; ਸਾਕਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ [2004] 2 ਸਪਲ. ਐਸਸੀਆਰ 723: (2004) 5 ਐਸਸੀਸੀ 518; ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਹੇਸ਼ ਕਰੀਮਨ ਟਿਰਕੀ (2022) 10 ਐਸਸੀਸੀ 207; ਪ੍ਰਦੀਪ ਐਸ. ਵੋਡੇਯਾਰ ਬਨਾਮ ਕਾਮਾਟਕ ਰਾਜ [2021] 11 ਐਸਸੀਆਰ 985: (2021) 19 ਐਸਸੀਸੀ 62 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਕੈਮਬ੍ਰਿਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸ਼੍ਰੀ ਮ੍ਰਿਣਾਲ ਸਤੀਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਲੇਖਕ "ਵਿਵੇਕ, ਵਿਤਕਰਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਿਯਮ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ", (2017); ਭਾਰਤ ਦੇ ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 47ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਡਾਕਟਰ ਜਸਟਿਸ ਵੀ.ਐਸ. ਮਲੀਮਥ, (2003), ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜਸਟਿਸ 'ਤੇ ਡਰਾਫਟ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਲਿਸੀ 'ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਡਾ. ਐਨ.ਆਰ. ਮਾਧਵ ਮੇਨਨ - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973; ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਆਫ ਔਫੈਂਡਰਜ਼ ਐਕਟ, 1958; ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1898; ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਲਈ ਨਿਯਮ, 2020; ਗਵਾਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯੋਜਨਾ, 2018; ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਡ (ਕੈਨੇਡਾ); ਸਜ਼ਾ ਐਕਟ 2002, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ; ਕੋਰੋਨਰ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ, 2009 (ਯੂਕੇ); ਸਜ਼ਾ ਐਕਟ 2020 (ਯੂਕੇ)।

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਸਜ਼ਾ: ਸਜ਼ਾ ਨੀਤੀ: ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਲੋੜ: ਵਿਆਪਕ ਸਜ਼ਾ ਨੀਤੀ; ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ; ਬਚਾਅ ਲਈ ਉਚਿਤ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ; ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ; ਡੀ ਨੋਵੋ ਟ੍ਰਾਇਲ; ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ; ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮਾ; ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ; ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ: ਆਰਟੀਕਲ 21; ਤੇਜ਼ ਸੁਣਵਾਈ; ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਵਿਵੇਕ; ਵਿਗੜਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ; ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ 'ਤੇ ਨੀਤੀ/ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਘਾਟ; ਜੱਜ-ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਸਜ਼ਾ; ਰੋਕਥਾਮ; ਅਸਮਰੱਥਾ; ਸੁਧਾਰ: ਸਜ਼ਾ ਕਮਿਸ਼ਨ: ਪ੍ਰੀਖਿਆ

ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ; ਗਵਾਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯੋਜਨਾ; ਇਮਤਿਹਾਨ-ਇਨ-ਚੀਫ਼; ਕਰਾਸ ਇਮਤਿਹਾਨ; ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ; ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ: ਪ੍ਰੀ-ਫ੍ਰੇਮਿੰਗ ਪੜਾਅ; ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਪ੍ਰੀ-ਟਰਾਇਲ; ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ; ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ; ਡਿਸਚਾਰਜ; ਚਾਰਜ ਦਾ ਫਰੇਮਿੰਗ; ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਅਰਥਪੂਰਨ ਸੁਣਵਾਈ; ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ; ਮੁੜ-ਮੁਕੱਦਮਾ; ਇਜ਼ਰਾਈਲ, ਕੈਨੇਡਾ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ, ਯੂ.ਕੇ. ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਨੀਤੀ।

ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕੇਸ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2023 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3924

2022 ਦੇ CRADB ਨੰਬਰ 203 ਵਿੱਚ ਪਟਨਾ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 16.08.2022 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਨਾਲ

2023 ਦਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3926-3927 ਅਤੇ 3925

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀਪਿਕਾ ਕਾਲੀਆ, ਸਾਤਵਿਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੁੰਜਨ ਡੋਗਰਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇਵਸ਼੍ਰੀ, ਕੇਸ਼ਵ ਖੰਡੇਲਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਸੁਧਾ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਉਦਿਤਾ ਸਿੰਘ, ਮ੍ਰਿਤਯੁੰਜਈ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਚੰਦਰ ਉਦੈ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਗੌਤਮ ਨਰਾਇਣ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਸਮਿਤਾ ਸਿੰਘ, ਹਰਸ਼ਿਤ ਗੋਇਲ, ਸਮੀਰ ਅਲੀ ਖਾਨ, ਪ੍ਰਾਂਜਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਭਿਮਨਿਊ ਝਾਂਬਾ, ਨਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਿੰਘ, ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ, ਸਿਧਾਰਥ ਸਾਰਥੀ, ਸ਼ਾਂਤਨੂ ਸਾਗਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਡਾ. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਨਿਰਣਾ

ਐੱਮ.ਐੱਮ.ਸੁੰਦਰੇਸ਼, ਜੇ.

2023 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3924, ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਡੀ-ਨੋਵੋ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 2023 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 3926-3927 ਵਿਦਵਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। 2023 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3925 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਿੱਪਣੀ ਤੋਂ ਦੁਖੀ, ਉਸੇ ਹੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸੁਨੀਤਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

ਰੀਮਿਟਲ, ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਅਕੈਡਮੀ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਭੇਜਦੇ ਹੋਏ, ਸੈਸ਼ਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸੀ.ਯੂ. ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ। ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।
3. ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ।

ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ
ਅਦਾਲਤਾਂ, 2020 ਲਈ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਲਈ ਨਿਯਮ ਦਾ ਨਿਯਮ 6
"6. ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਖ, ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਸਪੁਰਦਗੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ:

6.1 ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ ਜਾਂ ਗਵਾਹ, ਬਚਾਏ ਅਤੇ ਸਿਵਾਏ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਭੇਜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਜਾਂ ਗਵਾਹ ਅਨੁਸੂਚੀ ।। ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰੇਗਾ।

6.2 ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਭੇਜਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਰਗੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ।

6.3 ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

6.4 ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਵੀ ਤੈਅ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

6.5 ਜੇਕਰ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਸਮਾਗਮ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਰਡਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਧਿਰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਈਮੇਲ ਆਈਡੀ 'ਤੇ ਲਿਖਤੀ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ਗੀ।

6.6 ਲਾਗਤਾਂ, ਜੇਕਰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਮ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।"

ਅਦਾਲਤਾਂ, 2020 ਲਈ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਲਈ ਨਿਯਮ ਦਾ ਨਿਯਮ 8

"8. ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ.-

8.3 ਜਿੱਥੇ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਹੈ, ਬਿਆਨ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਗਵਾਹੀ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਅੰਡਰ-ਟਰਾਇਲ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ।

ਅਦਾਲਤਾਂ, 2020 ਲਈ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਲਈ ਨਿਯਮ ਦਾ ਨਿਯਮ 11

"11. ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਰਿਮਾਂਡ, ਦੋਸ਼ ਆਇਦ, ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ।

11.1 ਅਦਾਲਤ, ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ, ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ, ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਰਿਮਾਂਡ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਤੇ ਅਸਧਾਰਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

11.2 ਅਦਾਲਤ, ਅਸਧਾਰਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 313 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਢੁਕਵੀਆਂ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਚ ਜਾਂ ਸਹਿ-ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗੀ।"

4. ਪਟਨਾ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 225 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਹ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। "ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਲਈ ਨਿਯਮ, 2020 ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਨਿਯਮ 6 ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਤਸੱਲੀ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਦਾਲਤ ਅੰਡਰ ਟਰਾਇਲ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਗੋਪਨੀਯਤਾ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ - ਨਿਯਮ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਰਿਮਾਂਡ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 313 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ।

5. ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਅਧਿਐਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਗਵਾਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਕੀਮ, 2018

6. ਗਵਾਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯੋਜਨਾ, 2018 ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਜਾਂ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਕੀਮ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਮੁਖੀ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦਾ ਮੁਖੀ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਕੱਤਰ ਵਜੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਅੱਗੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ

ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ "ਖਤਰੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ। ਸਕੀਮ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮਾ

7. ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਮੌਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪਾਲਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਵਹਾਰ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ, ਜਿਸਦਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੀੜਤ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਭਟਕਣਾ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ।

8. ਹਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੱਚਾਈ ਵੱਲ ਇੱਕ ਮਾਰਚ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਮਲੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਔਜ਼ਾਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤ ਕੇ ਸੱਚ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰੇ। ਅਜਿਹੇ ਪਰੋਸੀਜਰਲ ਕਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਰਥਕ ਹਿੱਸਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਅਟੱਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਕੇ, ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪਟੜੀ ਤੋਂ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕੋਈ ਵੀ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਨੁਚਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

9. ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਦਿਲ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਉਦੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਗਾੜ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਤੱਥ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਉਲੰਘਣਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਸਾਰਥਕਤਾ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਘੱਟ ਹੋਵੇ।

10. ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਸਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸਿਰਫ਼ ਦਿਖਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ

ਸੁਨੀਤਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀ-ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਰਸਮੀਤਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਦਾਹਰਣਾਂ

ਜੇ. ਜੈਲਲਿਤਾ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ, (2014) 2 ਐਸਸੀਸੀ 401

"28. ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅੜਿੱਕਾ ਜਾਂ ਧਮਕੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ, ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਹਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ, ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਹਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਤੱਵ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸ਼ਾਨ" ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਅਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵੱਲ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ।

29. ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਓਨਾ ਹੀ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨਾਲ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਜੱਜ, ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣਾ ਅਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਖੋਜ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਤਕਨੀਕੀਤਾ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨਸਾਫ਼ ਸਿਰਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸਗੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੁਫ਼ਤ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੀ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਸਗੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਰੁਕਾਵਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲੰਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ

ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਸੁਸਤ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਰੱਤੀਰਾਮ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਪੀ. ਦਾ ਰਾਜ, (2012) 4 ਐਸਸੀਸੀ 516

"39. ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰੋਕ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਛੁਟਕਾਰਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਿਸਮਤ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਭੁੱਲ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਜੋ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤ੍ਰਿਏਕ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਹਰਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ, ਪੱਖਪਾਤ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰੇ।

40. ਕਲਿਆਣੀ ਬਾਸਕਰ ਵਿਚ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਐਸ. ਸੰਪੂਰਨਮ [(2007) 2 ਐਸਸੀਸੀ 258: (2007) 1 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 577] ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ" ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮੌਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।

41. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਮਨੂ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਐਨਸੀਟੀ) [(2010) 6 ਐਸਸੀਸੀ 1: (2010) 2 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 1385) ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਫਲਦਾਇਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 79-80, ਪੈਰਾ 197)

"197. ਭਾਰਤੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਉੱਚੀ ਚੌਂਕੀ. ਸਾਡੇ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਤੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਸੱਚੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਿਤ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂਚ ਨਿਰਪੱਖ, ਨਿਰਪੱਖ, ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 20 ਅਤੇ 21 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

42. ਇਹ ਕੋਈ ਅਤਿਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਕਿ "ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮਾ" ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹੈ ਅਤੇ, ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। "ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ" ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਲੀਬ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ "ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ" ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਭਿਆਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕੇਸ ਜਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਅਟੱਲ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਨਾ ਤੱਥ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਜ਼ਾਹਿਰਾ ਹਬੀਬੁੱਲਾ ਐਚ. ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, (2004) 4 ਐਸਸੀਸੀ 158

"35. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਕਸਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜਨਤਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਗਲਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ, ਜੋ ਇੱਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ।

ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ ਗ੍ਰਾਟਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਤੱਵ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਕਸਰ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸ਼ਾਨ" ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਦੇ ਯੋਗ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕੇਸ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ, ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ। ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਾਧਨ ਬਣਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰ ਬਣ ਕੇ ਇੱਕ ਦਰਸ਼ਕ ਅਤੇ ਮਹਿਜ਼ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨ ਬਣਨਾ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਸਰਗਰਮ ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੇ ਘਿਣਾਉਣੇ ਜਾਂ ਦਮਨਕਾਰੀ ਵਿਵਹਾਰ ਵੱਲ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ, ਭਾਵੇਂ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਜੇ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਨਿਰਪੱਖ ਨਾਮ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੇ ਜੋਖਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ।

Xxx Xxx XXX

39. ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ, ਕਿ ਨਿੰਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਅਸਲ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕੋਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਦਿਖਾਵਾ ਅਤੇ ਦਿਖਾਵਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੌਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਾਹਲੀ, ਸਟੇਜ-ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ, ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

Xxx xxx XXX

54. ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਨ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀ ਕੌਣ ਹੈ।

ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਨ/ਧਿਆਨ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਕਾਰਨ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਾ ਕਰਨ, ਨਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਾਧਾਰਨ ਨਾਗਰਿਕ ਤਾਕਤਵਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਉਦਾਸੀਨਤਾ, ਅਵੇਸਲਾਪਣ ਜਾਂ ਸੁਸਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਢਿੱਲ-ਮੱਠ ਜਾਂ ਸੁਸਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਅਧਰੰਗ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਕਰਨਾ ਸਰਵਉੱਚ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਤਿਆਗਿਆ ਜਾਂ ਪੇਤਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਵਾਲੇ ਲਾਲ ਹੈਰਿੰਗਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਮੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ

11. ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਕਨੂੰਨ ਹੋਰ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਸੱਚ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ 'ਤੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਮੰਤਵ ਲਈ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਮਾਹੌਲ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਉਪਰੋਕਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੇ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਨਿਰਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ।

12. ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਮਾਜ ਸਮੇਤ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਗਤੀ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਨਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ, ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੁਆਰਾ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚਿੰਤਾ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ, ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ।

ਉਦਾਹਰਣਾਂ

ਮੁਹੰਮਦ. ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਐਨਸੀਟੀ ਸਰਕਾਰ), (2012) 9 ਐਸਸੀਸੀ 408

"40. ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ "ਤੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮਾ" ਅਤੇ "ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮਾ" ਧਾਰਾ 21 ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਗੁਣਾਤਮਕ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਉਲਟ, ਤੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋਣਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ, ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਲੰਬੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਸੰਤੁਲਨ ਰੱਖਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਝੁਕਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਉਦੋਂ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਮੇਹਰ, (2016) 8 ਐਸਸੀਸੀ 762

"24. ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਅਮੂਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਅਸਪਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਠੋਸ ਹੈ।

ਵਰਤਾਰੇ. ਇਹ ਕਠੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਟ੍ਰੈਟਜੈਕੇਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਲਚਕਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਜਾਂ ਲਚਕਤਾ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ, ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ, ਨਾ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੀੜਤ, ਜੋ ਕਿ ਸਮਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਰਾਜਕਤਾ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਗਾੜ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਜਨੂੰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਾਰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਉਕਸਾਹਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ; ਸਥਾਪਿਤ ਮਾਪਦੰਡ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੀ ਅੰਤਮ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕੰਪਾਰਟਮੈਂਟਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਇੱਕ ਬੇਨਿਯਮੀ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਖਾੜੇ ਵਿੱਚ ਆਯਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਪੀੜਤ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੈਂਟਰੀਪੇਡਲ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀਗਤ ਆਦੇਸ਼ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਜਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਈ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਪੇਨ ਵਿੱਚ ਕਿਲ੍ਹੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਧੁੱਪ ਵਾਲੀ ਦੁਪਹਿਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਮਕਦਾਰ ਚੰਦਰਮਾ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੈਵਿਕ ਵਿਗਾੜ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਜਾਊ ਮਨ ਨੂੰ ਖਾਦ ਦੇਣਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਤਾਲਾਬ ਹਾਜੀ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਮਧੁਕਰ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਮੋਂਡਕਰ, 1958 ਐਸਸੀਆਰ 1226 (ਪੰਨਾ 1232 'ਤੇ)

“ਹੁਣ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਉਦੇਸ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ।

ਦੋਸ਼ੀ; ਅਤੇ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇੰਨੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਾਰਨਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਵੀ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫੇਮਸ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਇਸ ਦੋਹਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ, ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਗਵਾਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਜਾਂ ਧਮਕੀ ਦੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣਾ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਵਹਾਰ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ...।"

ਦ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 (ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973)

13. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਕੋਡ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਾਰਥਕ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਤੱਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14, 20, 21 ਅਤੇ 22 ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ 1950 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਇੱਕ ਹੈਂਡਬੁੱਕ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਡ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 173

"173. ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ.-

Xxx XXX Xxx

(4) ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਰਿਪੋਰਟ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਥਾਣੇ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ, ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਕਾਰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ।

ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ, ਮੁਫ਼ਤ ਵਿੱਚ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 154 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਸਮੇਤ, ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 163 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 163 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।"

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 207A

"207A. ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ

Xxx Xxx XXX

(3) ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 173 ਵਿਚ ਦਰਜ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੇਵੇਗਾ।"

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 251ਏ

"251A. ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ।

(1) ਜਦੋਂ, ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੇਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 173 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ।

ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 207

"207. ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ।-

ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਬਿਨਾਂ ਦੇਰੀ ਕੀਤੇ ਕਰੇਗਾ

ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਫਤ, ਹਰੇਕ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆਂ:-

(i) ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ;
(ii) ਧਾਰਾ 154 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ;
(iii) ਧਾਰਾ 161 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀ ਬੇਦਖਲੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ;
(iv) ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਬਿਆਨ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਧਾਰਾ 164 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;
(v) ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਬਸਟਰੈਕਟ

ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਅਧੀਨ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਧਾਰਾ (iii) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਆਨ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ, ਜੋ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਕਾਪੀ ਨਾਲ ਧੁੰਦਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।"

ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 208

"208. ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ।

ਜਿੱਥੇ, ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 204 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੁਰਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ, ਮੁਫਤ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ:

(i) ਧਾਰਾ 200 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 202 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ;
(ii) ਧਾਰਾ 161 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 164 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ;
(iii) ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦਾ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਕਾਪੀ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 209
"209. ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਜਦੋਂ ਜੁਰਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।-

ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੁਰਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈਯੋਗ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਰੇਗਾ-

(ਏ) ਧਾਰਾ 207 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 208 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੇਸ, ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜੋ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ;
(ਬੀ) ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ, ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੱਕ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜੋ;
(ਸੀ) ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਲੇਖ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਭੇਜੋ, ਜੋ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ;
(ਡੀ) ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰੋ।"

ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 238
"238. ਧਾਰਾ 207 ਦੀ ਪਾਲਣਾ.
ਜਦੋਂ, ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਰੰਟ-ਕੇਸ ਵਿਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।"

14. ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1898 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1898" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 173, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੈਅ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 207ਏ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਉਚਿਤ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਉਚਿਤ ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਵੇ ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 251ਏ ਤਹਿਤ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਸੀ।

15. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਥਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਉਚਿਤ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 208 ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹੋਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ, ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ, ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਵਾਪਰੇਗੀ।

16. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 238 ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਵਾਰੰਟ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 238 ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਸੀਮਾਬੱਧ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਡ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪਾਲਣਾ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਜ਼ੋਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗਾ। ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਪਾਲਣਾ ਢੁਕਵੇਂ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੇਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਆਖਿਰਕਾਰ ਹੈ।

ਉਦਾਹਰਣਾਂ

ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, (2008) 1 ਐਸਸੀਸੀ 632

"13. ਧਾਰਾ 207 ਅਤੇ 208 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਦੇਸ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਮਿਲਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ [ਏਆਈਆਰ 1964 ਐਸਸੀ 286] ਅਤੇ ਸ਼ਕੀਲਾ ਅਬਦੁਲ ਗਫਾਰ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਵਸੰਤ ਰਘੁਨਾਥ ਢੋਬਲੇ ((2003) 7 ਐਸਸੀਸੀ 749 : 2003 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 1918]। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗੈਰ-ਸਪਲਾਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਪਰਵੀਜ਼ਨ ਨੋਟਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਤੱਕ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਪੀ. ਗੋਪਾਲਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ, (2020) 9 ਐਸਸੀਸੀ 161

"21. ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ, 1973 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ...

22. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵੀ.ਕੇ. ਸ਼ਸ਼ੀਕਲਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ [(2012) 9 ਐਸਸੀਸੀ 771: (2013) 1 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 1010], ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੀ. 788, ਪੈਰਾ 21)

"21. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਮੁੱਦਾ ਉਭਰਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ [ਵੀ.ਕੇ. ਸ਼ਸ਼ੀਕਲਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ. 2012 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਕਾਰ 9209] ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੁਣ ਸੀ. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਖਤ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੀ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਣ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਛੂਹਣਾ, ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਦੋਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਕੁਝ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ, ਸਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ [ਵੀ.ਕੇ. ਸ਼ਸ਼ੀਕਲਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ, 2012 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਕਾਰ 9209] ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਉਠਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

Xxx Xxx XXX

38. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ "ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ, ਨੂੰ 1973 ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਡਰਾਈਵ ਵਿਚ ਕਿਹੜੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੈਮਰੀ ਕਾਰਡ/ਪੈਨ-ਡਰਾਈਵ ਦੀ ਕਲੋਨ ਕੀਤੀ ਕਾਪੀ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰੀਆ ਨਾ ਸਿਰਫ 1973 ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਆਰਡੀਨਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 21.
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

17. ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ, ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਵਿੰਡੋ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਡਿਸਚਾਰਜ
ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 227
"227. ਡਿਸਚਾਰਜ.-

ਜੇਕਰ, ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੱਜ ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ।"
18. ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜੱਜ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਹੈ

ਕਸਰਤ, ਉਸਦੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਪੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ "ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਸਾਰਥਕ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਜੱਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਠੋਸ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਕੇ, ਸਗੋਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਰੱਖਣ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਂ ਦੇਣਾ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਕਮਾਤਰ ਵਿਵੇਕ ਹੈ।

19. ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕਰਤੱਵ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੈ। ਕੇਸ ਪ੍ਰੀ-ਫ੍ਰੇਮਿੰਗ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀ-ਟਰਾਇਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਪੂਰਤੀ ਅਤੇ ਮੁਨਾਸਬਤਾ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕ ਹਨ। ਟੈਸਟ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ।

20. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 227, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਟੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਚਿਤ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।

ਉਦਾਹਰਣਾਂ

ਅਨੇਖਿਲਾਲ ਬਨਾਮ ਐਮਪੀ ਰਾਜ, (2019) 20 ਐਸਸੀਸੀ 196

"22. ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 227 ਅਤੇ 228 ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ "ਉਸ ਪੱਖ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ"।

ਮਾਮਲਾ, ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

23. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪਹੁੰਚ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਸੇ ਦਿਨ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਪੰਦਰਵਾੜੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲਣੀ ਸੀ, ਉਹ ਅਸਲ ਅਤੇ ਸਾਰਥਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

Xxx Xxx XXX

26. ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਤਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਲਦੀ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਦੁੱਖ ਜਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਨਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣਾ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ ਵਜੋਂ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਟਰੈਕਿੰਗ ਕਦੇ ਵੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਦਫਨਾਉਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

Xxx Xxx XXX

31. ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਵੇਖੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਦੁਹਰਾਈਆਂ ਨਾ ਜਾਣ:

Xxx Xxx XXX

31.3. ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਐਮਿਕਸ ਕਿਊਰੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਮਾਮਲਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵਾਜਬ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ

ਉਸ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਢੁਕਵਾਂ ਅਤੇ ਢੁਕਵਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

31.4. ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਸਪਰ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਮਦਦਗਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਮਤਿਆਜ਼ ਰਮਜ਼ਾਨ ਖਾਨ [ਇਮਤਿਆਜ਼ ਰਮਜ਼ਾਨ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2018) 9 ਐਸਸੀਸੀ 160: (2018) 3 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਐਲ) 721] ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਸੂਰਜ ਭਾਨ, 1980 (ਪੂਰਕ) ਐਸਸੀਸੀ 499

"11. ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਮਿਆਰ ਕਿ ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਹੁਣ ਇੱਕ ਵਾਰਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਾਪਦੰਡ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। 1973 ਦਾ ਨਵਾਂ ਕੋਡ। 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 209 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਾਲ ਵੰਡਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਧਾਰਾ 209 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ: "ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੁਰਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇਗਾ।'' ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਇਹ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ 209 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ "ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਾਬਤਾ 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਹੋਰ ਲਾਹੇਵੰਦ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਹੈ |

ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਲੰਮੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ, ਇਸ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਜੱਜ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (2014) 3 ਐਸਸੀਸੀ 92

"100. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 227, 228, 239, 240, 241, 242 ਅਤੇ 245 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਲਗਾਤਾਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਰਨਾਟਕਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੁਨੀਸਵਾਮੀ ((1977) 2 ਐਸਸੀਸੀ 699: 1977 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 404: ਏਆਈਆਰ 1977 ਐਸਸੀ 1489], ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਬੈਂਕ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ((1989) 4 ਐਸਸੀਸੀ 90: 1989 ਐਸਸੀਸੀ (L&S) 627: 6194 ਐਸਟੀ. ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਬਨਾਮ ਦਿਲੀਪ ਨੱਥੂਮਲ ਚੋਰਡੀਆ [(1989) 1 ਐਸਸੀਸੀ 715: 1989 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 285), ਰਾਜ ਦੇ ਐਮ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚੰਦਰ ਸਕਸੈਨਾ [(1996) 11 ਐਸਸੀਸੀ 439: 1997 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 35] ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਐਮ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਸੋਨੀ ((2000) 6 ਐਸਸੀਸੀ 338: 2000 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰ) 1110: ਏਆਈਆਰ 2000 ਐਸਸੀ 2583]।)

101. ਦਿਲਾਵਰ ਬਾਲੂ ਕੁਰਾਨ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ [(2002) 2 ਐਸਸੀਸੀ 135: 2002 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 310] ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 227 ਅਤੇ 228 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਪਹਿਲਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ।

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਕੁਮਾਰ ਸਮਾਲ [(1979) 3 ਐਸਸੀਸੀ 4: 1979 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 609: ਏਆਈਆਰ 1979 ਐਸਸੀ 366] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਤੋਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਸੀਬੀਆਈ, (2010) 9 ਐਸਸੀਸੀ 368

"ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 227 ਅਤੇ 228 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਅਭਿਆਸ

21. ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 227 ਅਤੇ 228 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਬਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ:

(i) ਧਾਰਾ 227 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜੱਜ ਕੋਲ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟਣ ਅਤੇ ਤੋਲਣ ਦੀ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਸਟ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ।

(ii) ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ।

(iii) ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਡਾਕਖਾਨੇ ਜਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਇੱਕ ਮੁਖ ਪੱਤਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ, ਆਦਿ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(iv) ਜੇਕਰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਰਾਏ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(v) ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕਰਨ ਸਮੇਂ, ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਮੁੱਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਿਆਂਇਕ ਦਿਮਾਗ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਸੀ।

(vi) ਸੈਕਸ਼ਨ 227 ਅਤੇ 228 ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਨੇ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਢਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵੱਲੋਂ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਆਮ ਸਮਝ ਜਾਂ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇ।

(vii) ਜੇ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਿਰਫ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ

ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਵੱਖ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਂ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

Xxx xxx xxx

24. ਧਾਰਾ 228 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਜੱਜ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗਤਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਹੈ, ਸਬੰਧਤ ਜੱਜ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ।"

ਮੁਹੰਮਦ. ਅਜਮਲ ਅਮੀਰ ਕਸਾਬ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2012) 9 ਐਸਸੀਸੀ 1

"465. ਇਹ ਸਾਰਾ ਵਿਕਾਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਕੀਲਾਂ/ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਕਸਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 22(1) ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਯੋਗ ਉਪਬੰਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.

Xxx xxx xxx

471. ਖੱਤਰੀ (2) [(1981) 1 ਐਸਸੀਸੀ 627: 1981 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 228] ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਗੂੰਜਦੇ ਸ਼ਬਦ ਅੱਜ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਹਨ, ਜੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲੋਂ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਖੱਤਰੀ (2) [(1981) 1 ਐਸਸੀਸੀ 627: 1981 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 228] ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਕੀਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਅਤੇ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਹਨ।

472. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖੱਤਰੀ (2) [(1981) 1 ਐਸਸੀਸੀ 627: 1981 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 228) ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1981 ਵਿੱਚ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪੇਸ਼ੀ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ ਜਦੋਂ

ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਵਕੀਲ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ।

Xxx xxx xxx

474. ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ, ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਅਤੇ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਮਾਨਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਅਤੇ 22(1) ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਫਲਤਾ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਵਾਂਗੇ।

475. ਇੱਥੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਕਾਨੂੰਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਇਕ ਵਕੀਲ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ: ਜੇ ਉਹ ਧਾਰਾ 164 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ; ਉਸ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ

ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਕੋਰਸ 'ਤੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ; ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਬੇਸ਼ਕ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਕੀਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਰਾਂਡਾ ((1966) 16 L Ed 2d 694: 384 US 436] ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਵੈ-ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ, ਭਾਰਤੀ ਵਕੀਲਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਵਕੀਲਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕਨੂੰਨ, ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Xxx xxx xxx

477. ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਕੋਰਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਕੀਲ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦਾ ਜਾਂ ਉਹ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਕੀਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੂਝਵਾਨ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰੇਗਾ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਕੀਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਰੋਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਬਨਾਮ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਯੂਟੀ [(1986) 2 ਐਸਸੀਸੀ 401: 1986 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 166])।

478. ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਕੀਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸਦੇ ਹੋਰ ਨਤੀਜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣਾ, ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣਾ। ਪਰ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਪ੍ਰੀ-ਟਰਾਇਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਭੌਤਿਕ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।"
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 228

"228. ਚਾਰਜ ਬਣਾਉਣਾ।-

(1) ਜੇਕਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ-

(ਏ) ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, [ਜਾਂ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ] ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਵਾਰੰਟ-ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ:

(ਬੀ) ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਿਖਤੀ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰੇਗਾ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਜੱਜ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

21. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 228 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜੱਜ, ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਉਸਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰੁਟੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੋਣ। ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜੱਜ ਵਕੀਲ ਤੋਂ ਬਚਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਜਵਾਬ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਵਾਰੰਟ ਨਾ ਦਿੰਦੀ ਹੋਵੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ

ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 230

"230. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਮਿਤੀ।-

ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਜਾਂ ਧਾਰਾ 229 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੱਜ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 231

"231. ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਸਬੂਤ।-

(1) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਜੱਜ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ ਜੋ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(2) ਜੱਜ, ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਿਰਹਾ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਿਰਾਹ ਲਈ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

22. ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਡ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਇੱਕ ਆਮ ਅਭਿਆਸ ਵਜੋਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀਖਿਆ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਸ ਇਮਤਿਹਾਨ, ਦੋਵੇਂ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਮਿਤੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਅਨੁਸਾਰੀ ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿਵੇਕ ਇਸ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 231 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਦਾਲਤ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ 'ਤੇ ਇਸ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਇਮਤਿਹਾਨ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੈਅ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਵੀ, ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਮਿਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਲਤਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਨਿਆਂਇਕ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਕੇਸ-ਦਰ-ਕੇਸ ਵਿਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ |

ਆਧਾਰ. ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਸ਼ੀਦ, (2019) 13 ਐਸਸੀਸੀ 297

"22. ਧਾਰਾ 231 (2) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਆਧਾਰ ਲਈ ਕੋਈ ਸਟ੍ਰੈਟਜੈਕੇਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੇਸ-ਦਰ-ਕੇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 231 (2) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੱਜ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

23. ਧਾਰਾ 231(2) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

(i) ਗਵਾਹਾਂ 'ਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ;

(ii) ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ;

(iii) ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰ-ਮੁਲਤਵੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਬਾਅਦ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਬਚਾਅ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

(iv) ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਗੁਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਪੂਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ;

(v) ਧਾਰਾ 309(1) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ["309 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦਾ ਵਾਪਰਨਾ, ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਉਪਲਬਧਤਾ, ਜੇ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ। - (1) ਹਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ: ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2015) 3 ਐਸਸੀਸੀ 220: (2015) 2 ਐਸਸੀਸੀ ਵੀ ਦੇਖੋ

(ਸੀਆਰਆਈ) 226 (2015) 1 ਐਸਸੀਸੀ (L&S) 712; ਅਤੇ ਐੱਸ.ਜੇ. ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਯੂਟੀ ਆਫ ਦਿੱਲੀ), (1984) 1 ਐਸਸੀਸੀ 722: 1984 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 163.].

ਇਹ ਕਾਰਕ ਧਾਰਾ 231(2) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਉਦਾਹਰਣ ਹਨ।

24. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਭਿਆਸ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ:

24.1. ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੇਲੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕੇਸ-ਕੈਲੰਡਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

24.2. ਕੇਸ-ਕੈਲੰਡਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਇਮਤਿਹਾਨ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਅਤੇ ਜਿਰ੍ਹਾ (ਜੇਕਰ ਲੋੜ ਹੋਵੇ) ਕਰਵਾਈ ਜਾਣੀ ਹੈ।

24.3. ਕੇਸ-ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਚ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਆਦੇਸ਼, ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਂ, ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ, ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

24.4. ਉਸੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੈਅ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

24.5 ਧਾਰਾ 231(2) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਸ-ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

24.6. ਮੁਲਤਵੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਲਈ ਗ੍ਰਾਂਟ ਹਰੇਕ ਗਵਾਹ, ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

24.7. ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਿਰਹਾ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਿਰਹਾ-ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਿਰਹਾ ਲਈ ਇੱਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

24.8. ਉਪਰੋਕਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਕੇਸ-ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਤੋਂ ਰਵਾਨਗੀ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ।

24.9. ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਜਾਂ ਧਮਕਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।"
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 233
"233. ਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ.-

(1) ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 232 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।
(2) ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਈ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੱਜ ਇਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ।
(3) ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੱਜ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਜਾਂ ਦੇਰੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।
23. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੱਜ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 233 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੱਜ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 309
"309. ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।- (1) ਹਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦਿਨ-ਪ੍ਰਤੀ-ਦਿਨ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ।

ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ ਲਈ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਧਾਰਾ 376, ਧਾਰਾ 376A, ਧਾਰਾ 376AB, ਧਾਰਾ 376B, ਧਾਰਾ 376C, ਧਾਰਾ 376D, ਧਾਰਾ 376DA ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 376DB ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਤਾਂ 18 ਦੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ (45) ਤੋਂ 16 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਸੁਣਵਾਈ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ।

(2) ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਜਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ, ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੁਲਤਵੀ ਜਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸਮਝੇ, ਜੰਗ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਮਝੇ। ਦੋਸ਼ੀ ਜੇਕਰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਭੇਜੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗਵਾਹ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਮੁਲਤਵੀ ਜਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ:

ਇਹ ਵੀ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ-

(ਏ) ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਧਿਰ ਦੇ ਜਿੱਥੇ ਹਾਲਾਤ ਉਸ ਧਿਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ,

(ਬੀ) ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦਾ ਵਕੀਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ;

(ਸੀ) ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਗਵਾਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਪਰ ਕੋਈ ਧਿਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਵਕੀਲ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਧਿਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਵਕੀਲ ਭਾਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਗਵਾਹ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਜਿਰਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ, ਜੇ ਸੋਚੇ, ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਫਿੱਟ ਕਰੋ, ਗਵਾਹ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਜਾਂਚ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਜਾਂ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਨਾਲ ਵੰਡਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ 1.-ਜੇਕਰ ਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ

ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿਮਾਂਡ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਰਿਮਾਂਡ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਹੈ।

ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ 2.-ਉਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੁਲਤਵੀ ਜਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।"

24. ਇਹ ਧਾਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਰੁਕਾਵਟ ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੇਕਰ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 309 ਦੇ ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੋਕ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਹ ਧਿਰ ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਮੰਗਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਯੂਪੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸ਼ੰਭੂ ਨਾਥ ਸਿੰਘ (2001) 4 ਐਸਸੀਸੀ 667

"11. ਪਹਿਲੀ ਉਪ ਧਾਰਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ "ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੇ ਜੋੜਾਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਖੇਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਨਾਟਕ ਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜੋ ਅਕਸਰ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦਾ ਅਗਲਾ ਅੰਗ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜੋਰਦਾਰ ਰੁਖ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ "ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਉਪ-ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਨੇ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ (ਜਦੋਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ) ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਚੁਣਿਆ ਹੈ

ਕੇਸ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਵਿਧਾਨਕ ਹੁਕਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ "ਦਿਨ-ਦਿਨ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ"। ਉਕਤ ਸਖ਼ਤ ਨਿਯਮ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਅਪਵਾਦ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਤਵੀ "ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ" ਤਾਂ ਉਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹਲਚਲ ਵੀ ਦੂਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਸਿਵਾਏ ਅਤਿਅੰਤ ਅਚਨਚੇਤੀ ਜਿਸ ਲਈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤ ਲਗਾਈ ਹੈ,

"ਅੱਗੇ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗਵਾਹ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਕੋਈ ਮੁਲਤਵੀ ਜਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ"।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

12. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ)। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਕਤ ਕੋਰਸ ਤੋਂ ਭਟਕਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨੇ ਹੋਣਗੇ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗਵਾਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਮਨਾਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਫਿਰ ਲੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ। ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇ "ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ" ਹੋਣ, ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਥਾਂ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 465

"465. ਗਲਤੀ, ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਦਲੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਲੱਭਣਾ ਜਾਂ ਵਾਕ।

(1) ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੋਈ ਖੋਜ, ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ

ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ, ਸੰਮਨ, ਵਾਰੰਟ, ਘੋਸ਼ਣਾ, ਆਦੇਸ਼, ਨਿਰਣਾ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੁੱਟੀ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੁੱਟੀ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ, ਸੰਮਨ, ਵਾਰੰਟ, ਘੋਸ਼ਣਾ, ਆਦੇਸ਼, ਨਿਰਣਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਲ ਵਾਪਰੀ ਹੈ।

(2) ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ, ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਬੇਨਿਯਮਤਾ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੁੱਟੀ, ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਨੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।"

25. ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਉਪਲਬਧ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਤਕਨੀਕੀ ਗਲਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਆਂ ਦੀ ਦਾਸੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੰਤਮ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਨੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ, ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਛੋਹ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

26. ਜੇਕਰ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 465 ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ।

ਰਾਜ ਦੇ ਐਮ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਭੂਰਾਜੀ। (2001) 7 ਐਸਸੀਸੀ 679

"15. ਧਾਰਾ ਦਾ ਇੱਕ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ, ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵਿਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਉਣ, ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਨੇ ਇੱਕ ਮਨਾਹੀ ਲਗਾਈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਗਲਤੀ, ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਬੇਨਿਯਮੀ ਕਾਰਨ "ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ" ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ

ਕਾਰਵਾਈ ਸਿਰਫ਼ ਅਜਿਹੀ ਗਲਤੀ, ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

16. ਅਜਿਹੀ ਗਲਤੀ, ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ "ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ" ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਮਨਸਾਹਿਬ ਐਮ. ਮੁਲਤਾਨੀ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ [(2001) 2 ਐਸਸੀਸੀ 577: 2001 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 358] ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ: (ਐਸਸੀਸੀ p. 585, ਪੈਰਾ 23)

"23. ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ 'ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ' ਬਾਰੇ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਕਿਸੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮੀਕਰਨ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਬਹੁਤ ਲਚਕਦਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਫਿੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ 'ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਦੇ-ਕਦੇ, ਇੱਕ ਵਿਉਤਪਤੀ ਗਿਰਗਿਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ (ਲਿਮਟਿਡ ਡਿਪਲੋਮੈਂਟਸ ਵਿੱਚ ਟੀ. ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਭਾਗ [(1977) 1 ਆਲ ਈਆਰ 813: 1978 ਏਸੀ 359: (1977) 2 ਡਬਲਯੂਐਲਆਰ 450 (HL)]) ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਆਉਫਲਾ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (2012) 10 ਐਸਸੀਸੀ 476

21. "ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ" ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਚਕਦਾਰ ਜਾਂ ਆਸਾਨ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਫਿੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ "ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ" ਹੋਵੇਗੀ: ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੁਆਰਾ, ਸਗੋਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਵੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਵੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ। ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਪਾਹਜਤਾ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। "ਪੱਖਪਾਤ" ਅਯੋਗ ਹੈ

ਇਸਦੇ ਆਮ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ। ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਅਪੀਲ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸਦੇ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਲਾਭ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਵੀਡੀਓ ਰਫੀਕ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਸਟੇਟ, [(2011) 8 ਐਸਸੀਸੀ 300: (2011) 3 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 498: ਏਆਈਆਰ 2011 ਐਸਸੀ 3114], ਐਸਸੀਸੀ ਪੀ. 320, ਪੈਰਾ 36; ਰਤੀਰਾਮ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਪੀ. ਦਾ ਰਾਜ [(2012) 2012) [(2012) ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 481] ਅਤੇ ਭੀਮੰਨਾ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ [(2012) 9 ਐਸਸੀਸੀ 650]।)"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਕੋਟਾਯਾ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ, ਏਆਈਆਰ (34) 1947 ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ 67

[7] ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਮਿਸਟਰ ਪ੍ਰਿਟ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕ੍ਰਾਊਨ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨੋਟ-ਬੁੱਕ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਸ. 537 ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਅਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ ਜੋ ਮਿਸਟਰ ਪ੍ਰਿਟ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ 49 ਸਾਰੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 475 [(27) 49 ਸਾਰੇ। 475: 14 ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1927 ਸਾਰੇ. 350 : 100 ਆਈ.ਸੀ. 371, ਤਿਰਖਾ ਬਨਾਮ ਨਾਨਕ], ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਸ. 537, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪੀ.ਸੀ., ਸਿਰਫ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕੋਡ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਜਾਂ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ, ਅਤੇ 45 ਮੈਡ ਲਈ। 820 [(22) 45 ਮ. 820 : 9 ਏ.ਆਈ.ਏ. 1922 ਪਾਗਲ. 512: 71 ਆਈ.ਸੀ. 252, ਇਨ ਰੀ ਮਦੁਰਾ ਮੁਥੂ ਵੈਨਿਅਨ।), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਸ. 342, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਸਫਲਤਾ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਲਈ ਘਾਤਕ ਸੀ ਅਤੇ ਐਸ. 537 ਦੇ ਅਧੀਨ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ।

ਐਸ. 537 ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਤੰਗ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ 28 ਆਈ.ਏ. ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 257 [('01) 28 ਆਈ.ਏ. 257: 25 ਪਾਗਲ. 61:8 ਸਰ. 160 (ਪੀ. ਸੀ.), ਸੁਬ੍ਰਾਹਮਣੀਆ ਅਈਅਰ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ), ਮੁਕੱਦਮਾ ਬੁਰਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਪਰ ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੰਹਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨੂੰ ਐਸ. 537 ਦੇ ਤਹਿਤ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਗਭਗ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅੰਤਰ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਕ ਡਿਗਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ 5 ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਬੋਰਡ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। 53 [(26) 5 ਰੰਗ। 53:14 ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1927 ਪੀ.ਸੀ. 44:54 ਆਈ.ਏ. 96: 100 ਆਈ.ਸੀ. 227 (ਪੀ. ਸੀ.), ਅਬਦੁਲ ਰਹਿਮਾਨ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ), ਜਿੱਥੇ ਐਸ.ਐਸ. ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ. 360, ਮੁਜਰਮਾਨਾ ਪੀ.ਸੀ., ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਕੇ ਐਸਐਸ. 535 ਅਤੇ 537। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਐਸ. 537 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਐਸ. 162 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਮੁੜ-ਮੁਕੱਦਮਾ

ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 386

"386. ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ।-ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਅਜਿਹਾ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ, ਜੇ ਉਹ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜੇ ਉਹ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 377 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 378 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ, ਦੋਸ਼ੀ, ਜੇ ਉਹ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਜੇ ਇਹ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰੋ, ਜਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ-

(ਏ) ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਕੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ ਕਿ ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਮੁੜ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਵੇ;

(ਬੀ) ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ-

ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਜਾਂ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ

ਖੋਜ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ, ਵਾਕ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ,

ਜਾਂ

(iii) ਖੋਜ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ, ਵਾਕ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜਾਂ ਸੀਮਾ, ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਬਦਲੋ, ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ-

(c) ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ-

(i) ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਲਟਾਓ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਜਾਂ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰੋ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿਓ, ਜਾਂ ਵਾਕ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਖੋਜ ਨੂੰ ਬਦਲੋ, ਜਾਂ

(iii) ਖੋਜ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ, ਵਾਕ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜਾਂ ਸੀਮਾ, ਜਾਂ, ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਬਦਲੋ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ:

(ਡੀ) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਜਾਂ ਉਲਟਾਉਣਾ;

(ਈ) ਕੋਈ ਵੀ ਸੋਧ ਜਾਂ ਕੋਈ ਪਰਿਣਾਮੀ ਜਾਂ ਇਤਫਾਕਨ ਹੁਕਮ ਜੋ ਜਾਇਜ਼ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਾਧੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਵੱਧ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

27. ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਮੁੜ-ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੂਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੁੜ-ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਰਾਹ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਜਿਹੇ ਮੁੜ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (2022) 2 ਐਸਸੀਸੀ 89

"33. ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਉਭਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ:

33.1. ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨਿਆਂ ਦੇ ਗਰਭਪਾਤ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ "ਅਸਾਧਾਰਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮੁੜ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

33.2. ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਖਾਮੀਆਂ ਹੀ ਮੁੜ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਜੇਕਰ ਗਲਤੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਹਨ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੁੜ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ.

33.3. ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ "ਢੁਕਵੀਂ" ਜਾਂਚ/ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

33.4. ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ/ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਇੱਕ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਆਂ ਦਾ ਗਰਭਪਾਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਤਰਕਪੂਰਨ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੜ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਇਹ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ।

33.5 ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

33.6. ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨਿਆਂ ਦੇ ਗਰਭਪਾਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁੜ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ:

(ਏ) ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਹੈ;
(ਬੀ) ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ
(ਸੀ) ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਜ਼ਾਕ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਛਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ
"ਜੇਕਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਸਿੰਡਰੈਲਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸਿੰਡਰੇਲਾ ਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਬੱਚਾ ਹੈ"

ਨਿਗੇਲ ਵਾਕਰ.
ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਅਪਰਾਧ ਵਿਗਿਆਨੀ
ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ 1 (1969) ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ

ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 235
235. ਬਰੀ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ।-

(1) ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨੁਕਤੇ (ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ) ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੱਜ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦੇਵੇਗਾ।

(2) ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੱਜ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਧਾਰਾ 360 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਣੇਗਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏਗਾ।"

ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 360

"360. ਚੰਗੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਜਾਂ ਸਲਾਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਹੁਕਮ।

(1) ਜਦੋਂ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਸੱਤ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਔਰਤ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ, ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਪਿਛਲੀ ਸਜ਼ਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਜੇ ਇਹ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਉਮਰ, ਚਰਿੱਤਰ ਜਾਂ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਭਵ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਇਹ ਮੁਨਾਸਿਬ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਂਡ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ, ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ (ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ) ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਲਈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹਿਲੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਜਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2)।

(2) ਜਿੱਥੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਜਿਹੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਕੇਸ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ, ਜੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਹੋਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਖੁਦ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਖੁਦ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਚੋਰੀ, ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਚੋਰੀ, ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ (45 ਆਫ਼ 1860) ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਕੋਈ ਵੀ ਜੁਰਮ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ, ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਉਮਰ, ਚਰਿੱਤਰ, ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਜਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮੂਲੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਲਾਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(4) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(5) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਸੋਧ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਬਦਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(6) ਧਾਰਾ 121, 124 ਅਤੇ 373 ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(7) ਅਦਾਲਤ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ) ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮਤ ਕਿੱਤਾ ਉਸ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ।

(8) ਜੇਕਰ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਜੋ ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਅਸਲ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਆਪਣੀ ਮਾਨਤਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(9) ਇੱਕ ਅਪਰਾਧੀ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵਾਰੰਟ 'ਤੇ ਫੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੁਰੰਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(10) ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1958 (1958 ਦਾ 20), ਜਾਂ ਚਿਲਡਰਨ ਐਕਟ, 1960 (1960 ਦਾ 60), ਜਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ, ਸਿਖਲਾਈ ਜਾਂ ਪੁਨਰਵਾਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।"

ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਆਫ ਔਫੈਂਡਰਜ਼ ਐਕਟ, 1958 ਦੀ ਧਾਰਾ 3

"3. ਕੁਝ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।

ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 379 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 380 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 381 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 404 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 420, (1860 ਦਾ 45) ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਜੋ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੈਦ, ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ, ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਸਮੇਤ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਫਿਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਦਾਲਤ ਉਸਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਲਾਹ

ਵਿਆਖਿਆ।-ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਿਛਲੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਧਾਰਾ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਪਿਛਲਾ ਹੁਕਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਆਫ ਔਫੈਂਡਰਜ਼ ਐਕਟ, 1958 ਦੀ ਧਾਰਾ 4

"4. ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।

(1) ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਜਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ

ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਸਮੇਤ ਕੇਸ ਦੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਫਿਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਂਡ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਜਦੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਅਦਾਲਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਲਈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮਤ ਕਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਬਾਂਡ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇਗੀ।

(3) ਜਦੋਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਾਮਿਤ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਰਹੇਗਾ, ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਉਚਿਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

(4) ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ, ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਿਸੇ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਵਾਸ, ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਾਧੂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰੇਗੀ।

ਹਾਲਾਤ, ਅਪਰਾਧੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

(5) ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਹਰੇਕ ਅਪਰਾਧੀ, ਜ਼ਮਾਨਤੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ।"

ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਆਫ ਔਫੈਂਡਰਜ਼ ਐਕਟ 1958 ਦੀ ਧਾਰਾ 6

"6. 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਕੈਦ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ।-

(1) ਜਦੋਂ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕੈਦ (ਪਰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਨਾਲ ਨਹੀਂ) ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਏਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ, ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਸਮੇਤ, ਉਸ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਪਰਾਧਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 3 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਕੈਦ ਦੀ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰੇਗੀ।

(2) ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 3 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਜਿੱਠਣਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੇਗੀ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਸ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗੀ।

28. ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੱਜ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 360 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਜਾਂ ਸਲਾਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਲਾਹੇਵੰਦ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜੱਜ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਜਦਕਿ

ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਜੱਜ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਔਫੈਂਡਰਜ਼ ਐਕਟ, 1958 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਐਕਟ, 1958" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3, 4 ਅਤੇ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਇਕੱਲੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਧਾਰਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ. ਅੰਤਮ ਟੀਚਾ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਲੀਹ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ, ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਮਾਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ ਹੈ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 360 ਜਾਂ ਐਕਟ, 1958 ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਇੰਝ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਵਾਕ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਅੰਤਮ ਉਦੇਸ਼ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਇਕੱਲੇ ਬਦਲੇ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਦਿਲ ਬਦਲਣਾ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਹੈ, ਕਿ ਇੱਕ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਕਟ, 1958 ਦੀ ਧਾਰਾ 3, 4 ਅਤੇ 6 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 360 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 360 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (10) ਜੱਜ ਨੂੰ ਐਕਟ, 1958 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲਾਭਦਾਇਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁਚੇਤ ਯਤਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

29. ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਅਸਲ ਮਹੱਤਤਾ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਜਦੋਂ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਇਹ ਜੱਜ-ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਹਨ।

30. ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਕਸਾਰ ਪੈਟਰਨ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਵੀ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਈ ਕਾਰਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਮਰ, ਲਿੰਗ, ਸਿੱਖਿਆ, ਘਰੇਲੂ ਜੀਵਨ, ਸਮਾਜਿਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ, ਜਾਤ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਾ ਜੋ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਵਿਗੜਦੇ ਅਤੇ ਘਟਾਉਂਦੇ ਹਨ।

31. ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਚਰਿੱਤਰ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਗਠਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਕਸਰ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਆਪਣੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਕੁਦਰਤ ਤੋਂ ਹੀ ਇੱਕ ਸਮਾਨਤਾ ਖਿੱਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੀਂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਿੱਟੀ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਪਾਣੀ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਬਦਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮੀਂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੁੱਦੇ ਬੇਹੱਦ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹਨ।

32. ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਤੱਕ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਵੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਮਨ ਦੁਆਰਾ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਜੱਜ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਮ ਸਾਲਸ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਜੱਜ ਦੀ ਸੋਚ ਵੱਖਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਮਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜੱਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ। ਇੱਕ ਔਰਤ ਜੱਜ ਆਪਣੇ ਪੁਰਸ਼ ਹਮਰੁਤਬਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇਖ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਵਰਗੇ ਬਾਹਰੀ ਕਾਰਕ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਰੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਕਦੇ ਵੀ ਜੱਜ-ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਆਧਾਰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

33. ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ਼ ਲਾਟਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਗੋਡੇ-ਝਟਕੇ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਅਤੇ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗੀ।

34. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੱਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੁਕਾਵਟ, ਅਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਧਾਰਵਾਦੀ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਇੱਕ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ, ਦੁਹਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕੁਝ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਮੂਹ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

35. ਅਨੁਭਵੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਇੱਕ ਜੱਜ ਕੋਲ ਕਦੇ ਵੀ ਅਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਬੇਲਗਾਮ ਵਿਵੇਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜੋ ਉਸਦੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਮਝ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਉਸਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ, ਅਣਚਾਹੇ ਅਸਮਾਨਤਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

36. ਅਦਾਲਤਾਂ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਗੜਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ, ਵਿਗੜਦੀਆਂ ਅਤੇ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਗੰਭੀਰ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 'ਵਾਜਬ ਡੈਫ ਸਟੈਂਡਰਡ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ 'ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੜਾਅ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਸੇਧ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਹੋਰ। ਮਨੋਨੀਤ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅੰਤਮ ਵਿਚਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਮਾਨਤਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

37. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਫਲੈਗ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਢੰਗਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੁਚੇਤ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਹਰਾਂ ਅਤੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਜ਼ਾ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਕਾਨੂੰਨੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ, ਸਮਾਜ-ਵਿਗਿਆਨੀ, ਅਪਰਾਧ ਵਿਗਿਆਨੀ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕ" ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਸਹੀ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸਮਾਜਿਕ ਤਜਰਬਾ ਕੰਮ ਆਵੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤਰੁਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਪਿਛਲੀ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇਗੀ।

ਮਨੋਜ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਪੀ. ਦਾ ਰਾਜ, (2023) 2 ਐਸਸੀਸੀ 353

"230. "ਮਿਸਾਲ" ਅਤੇ "ਇਕਸਾਰਤਾ" ਦੀ ਤਾਕਤ ਸ਼ਾਇਦ, ਇਸਲਈ, ਜਦੋਂ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਅਤੇ "ਸਿਧਾਂਤਕ ਸਜ਼ਾ" ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂਇਕ ਅਸੰਗਤਤਾ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸੂਚਕ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸੂਚਕ ਹੈ। ਦੇ ਰੂਪ

"ਸਿਧਾਂਤਕ" ਸਜ਼ਾ। ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ "ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ" ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਵਿਗੜਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ, ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ (ਬਾਅਦ ਦੇ "ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ" ਨਿਰਮਾਣ) 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਕਲਪ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਸੰਭਵਤਾ [ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਲਹਦਰਾਓ ਵਾਸਨਿਕ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2019) 12 ਐਸਸੀਸੀ 460: (2019) 4 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 420] ਵਿੱਚ "ਸੰਭਾਵਨਾ" ਹੋਣ ਦੇ ਨਾ ਕਿ "ਅਸੰਭਵ" ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ।

Xxx xxx xxx

233. ਇਸਲਈ, "ਵਿਅਕਤੀਗਤ, ਸਿਧਾਂਤਕ ਸਜ਼ਾ" ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਵਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਸੁਧਾਰ ਜਾਂ ਪੁਨਰਵਾਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀਯੋਗ ਹੈ (ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਲਹਦਰਾਓ ਵਾਸਨਿਕ [ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਲਹਦਰਾਓ ਵਾਸਨਿਕ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2019) 12 ਐਸਸੀਸੀ012 (ਐਸਸੀਸੀ04) (2019) ਵਿੱਚ "ਸੰਭਾਵੀ" ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 420]), ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕੀ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - "ਸਧਾਰਨਤਾ" ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਕਾਰਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਧਾਨੰਦ (2) [ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਧਾਨੰਦ (2) ਬਨਾਮ ਕਾਮਾਟਕ ਰਾਜ, (2008) 13 ਐਸਸੀਸੀ 767: (2009) 3 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 113] ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਥ੍ਰੈਸ਼ਹੋਲਡ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ.ਯੂ.ਐਨ. ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸ਼੍ਰੀਹਰਨ, (2016) 7 ਐਸਸੀਸੀ 1: (2016) 2 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 695], ਕਾਨੂੰਨੀ ਛੋਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 72 ਅਤੇ 161 ਅਜੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹਨ), ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੰਗ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

Xxx xxx xxx

ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਹਾਰਕ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼

248. ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਫੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ, ਬਚਣ ਲਈ

ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਬਦਲੇ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਖਿਸਕਣਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੈ।

249. ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੋਵਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ-ਉਚਿਤ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤਿਆਰ ਕਰੇ ਜੋ ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ (ਜਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ) ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ (ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ) ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਬਚਨ ਸਿੰਘ [ਬਚਨ ਸਿੰਘਵ] ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਕਾਂ (1), (5), (6) ਅਤੇ (7) ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (1980) 2 ਐਸਸੀਸੀ 684: 1980 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 580]। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ (3) ਅਤੇ (4) ਦੇ ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਲਈ ਵੀ - ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਇਸ ਰੂਪ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਤੁਲਨਾ ਲਈ ਵਰਤਣ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇਸਲਾਈਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ, ਅਰਥਾਤ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ।

250. ਅੱਗੇ, ਰਾਜ ਨੂੰ, ਇੱਕ ਸਮਾਂਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਾਧੂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ, ਪਰ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੂਚੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

(ਏ) ਉਮਰ
(ਬੀ) ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪਿਛੋਕੜ (ਭੈਣ-ਭੈਣ, ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਹਿੰਸਾ ਜਾਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦਾ ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸ)
(ਸੀ) ਮੌਜੂਦਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪਿਛੋਕੜ (ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਉਂਦੇ ਜੀਅ, ਭਾਵੇਂ ਵਿਆਹੁਤਾ, ਬੱਚੇ ਹਨ, ਆਦਿ)
(ਡੀ) ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਪੱਧਰ

(ਈ) ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪਿਛੋਕੜ (ਗਰੀਬੀ ਜਾਂ ਵਾਂਝੇ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਸਮੇਤ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ)

(ਐਫ) ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਿਛੋਕੜ (ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਅਤੇ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ, ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ)

(ਜੀ) ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਕਿਸਮ (ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਜਾਂ ਅਸਥਾਈ ਜਾਂ ਸਥਾਈ, ਆਦਿ);

(ਐਚ) ਹੋਰ ਕਾਰਕ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਥਿਰ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਜਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ, ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਦੂਰੀ (ਕਾਰਨ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ), ਆਦਿ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੀ, ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ, ਖੰਡਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

251. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ, ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ), ਉਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਵੇਰਵੇ ਸਬੰਧਤ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵੈਲਫੇਅਰ ਅਫਸਰ, ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਆਦਿ) ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਗੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਸ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ (ਪਿਛਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਬਜਾਏ) ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਕਾਲੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਸਟੀਕ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਸਮਝ ਲਈ, ਲੰਘੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦਾ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਦੇਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਮਾਰੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰੇਗੀ।

252. ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਅਨਿਲਵ ਰਾਜ (ਅਨਿਲ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2014) 4 ਐਸਸੀਸੀ 69: (2014) 2 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 266] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਸਮੱਗਰੀ ਮੰਗਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ: (ਐਸਸੀਸੀ p. 86, ਪੈਰਾ 33)

"33 ਕਈ ਵਾਰ, ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਮੰਨ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸਮਾਜ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਵੇ, ਅਤੇ ਰਾਜ ਪੁਨਰਗਠਨ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਤੱਥ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ,

ਵਾਧੂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਧਾਰਾ 302 IPC ਵਰਗੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।"
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਥਨ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

38. ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਕੈਂਬਰਿਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, (2017) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸ਼੍ਰੀ ਮ੍ਰਿਣਾਲ ਸਤੀਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਲੇਖਕ "ਵਿਵੇਕ, ਵਿਤਕਰਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ" ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਮਝ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਮਾਡਲ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਜੱਜ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਕਲਿਤ ਕਈ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

39. ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਅਤੇ ਯੂ.ਕੇ. ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਵੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ
ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਡ (ਕੈਨੇਡਾ)
ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ
ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਡ (ਕੈਨੇਡਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 718
"ਮਕਸਦ

718 ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਮੂਲ ਉਦੇਸ਼ ਸਮਾਜ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਰੋਕਥਾਮ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ, ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਉਦੇਸ਼ ਹਨ:
(ਏ) ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨਾ ਜੋ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਚਰਣ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ;

(ਬੀ) ਅਪਰਾਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ;

(ਸੀ) ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨਾ, ਜਿੱਥੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ;

(ਡੀ) ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ;

(ਈ) ਪੀੜਤਾਂ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ; ਅਤੇ

(ਐਫ) ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣਾ।"
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਡ (ਕੈਨੇਡਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 718.1
"ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ

718.1 ਇੱਕ ਸਜ਼ਾ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਡ (ਕੈਨੇਡਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 718.2
"ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹੋਰ ਸਿਧਾਂਤ

718.2 ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇਗੀ:

(ਏ) ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਢੁਕਵੇਂ ਵਿਗੜਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਲਈ, ਅਤੇ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨਤਾ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂ ਘਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(i) ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਨਸਲ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਂ ਨਸਲੀ ਮੂਲ, ਭਾਸ਼ਾ, ਰੰਗ, ਧਰਮ, ਲਿੰਗ, ਉਮਰ, ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਅਸਮਰਥਤਾ, ਜਿਨਸੀ ਰੁਝਾਨ, ਜਾਂ ਲਿੰਗ ਪਛਾਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਕਾਰਕ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਪੱਖਪਾਤ, ਪੱਖਪਾਤ ਜਾਂ ਨਫ਼ਰਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸੀ,
(ii) ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ, ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵੇਲੇ, ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ

ਜਾਂ ਪੀੜਤ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ,

(ii.1) ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ, ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵੇਲੇ, ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ,

(iii) ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ, ਜੁਰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੀੜਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸੇ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ,

(iii.1) ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਪੀੜਤ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿੱਜੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਸਮੇਤ,

(iii.2) ਸਬੂਤ ਕਿ ਜੁਰਮ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ, ਆਪਣੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ, ਨਿੱਜੀ ਦੇਖਭਾਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ,

(iv) ਸਬੂਤ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ, ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ,

(v) ਸਬੂਤ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕ ਅੱਤਵਾਦ ਅਪਰਾਧ ਸੀ,

(vi) ਸਬੂਤ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਧਾਰਾ 742.1 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਸ਼ਰਤੀਆ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ ਜਾਂ ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਿਹਾਈ ਜਾਂ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤੀਆ ਰਿਹਾਈ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਸਥਾਈ ਅਸਥਾਈ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ, ਅਤੇ

(vii) ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਦੇਖਭਾਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ,

ਵਿਗੜਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;

(ਬੀ) ਇੱਕ ਸਜ਼ਾ ਸਮਾਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਾਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਮਾਨ ਅਪਰਾਧੀਆਂ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ;

(ਸੀ) ਜਿੱਥੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਸੰਯੁਕਤ ਸਜ਼ਾ ਬੇਲੋੜੀ ਲੰਬੀ ਜਾਂ ਕਠੋਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ;

(ਡੀ) ਇੱਕ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਿਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਉਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ; ਅਤੇ

(ਈ) ਸਾਰੀਆਂ ਉਪਲਬਧ ਪਾਬੰਦੀਆਂ, ਕੈਦ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੋ ਕਿ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਹਨ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾਂ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ, ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇ ਕੇ।"
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਸਬੂਤ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਡ (ਕੈਨੇਡਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 720
"ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ

720 (1) ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ, ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਲਗਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਢੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗੀ।

ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

(2) ਅਦਾਲਤ, ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੀੜਤ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਸੂਬੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਇਲਾਜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਇਲਾਜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਾਂ ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ ਸੰਬੰਧੀ ਸਲਾਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 721 (ਕੈਨੇਡਾ
"ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਰਿਪੋਰਟ
721 (1) ਉਪਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ, ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਦਾਇਰ ਕਰੇਗਾ।

ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 730 ਦੇ ਤਹਿਤ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ
ਸਜ਼ਾ ਐਕਟ 2002, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ
ਸਜ਼ਾ ਐਕਟ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 3

"ਭਾਗ 1 ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਅਤੇ ਆਮ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧ
ਮੁੱਢਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧ
3 ਮਕਸਦ

ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਹਨ-
(ਏ) ਉਹਨਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ
(ਬੀ) ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੀ ਜਨਤਾ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ
(ਸੀ) ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀਮਾ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ; ਅਤੇ
(ਡੀ) ਜੁਰਮ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸਜ਼ਾ ਐਕਟ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 7
"ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ

7 ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ

(1) ਉਹ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਸਕਦੀ ਹੈ-

(ਏ) ਅਪਰਾਧੀ ਦੁਆਰਾ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣਾ; ਜਾਂ

(ਬੀ) ਅਪਰਾਧੀ ਵਿਚ ਉਸ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ; ਜਾਂ

(ਸੀ) ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ; ਜਾਂ

(ਡੀ) ਅਪਰਾਧ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ; ਜਾਂ

(ਈ) ਉਸ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ; ਜਾਂ

(ਐਫ) ਅਪਰਾਧੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹੀ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ; ਜਾਂ

(ਜੀ) ਅਪਰਾਧੀ ਤੋਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ; ਜਾਂ

(ਐਚ) ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਤੇ ਪੁਨਰ ਏਕੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ; ਜਾਂ

ਪੈਰੇ (a) ਤੋਂ (h) ਵਿੱਚ 2 ਜਾਂ ਵੱਧ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸੁਮੇਲ।

(2) ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਭਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸਜ਼ਾ ਐਕਟ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 8

"8 ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ

ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਿਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿਚ-

(ਏ) ਖਾਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀਤਾ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; ਅਤੇ

(ਬੀ) ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਧਿਕਤਮ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ; ਅਤੇ

(ਸੀ) ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਧਿਕਤਮ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਪਰਾਧ ਸਭ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਲਾਤ ਉਸ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ

(ਡੀ) ਜੁਰਮ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਧਿਕਤਮ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਪਰਾਧ ਸਭ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਲਾਤ ਉਸ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ

(ਈ) ਸਮਾਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਾਨ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਪੱਧਰਾਂ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦੀ ਆਮ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(ਐਫ) ਪੀੜਤ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(ਜੀ) ਧਾਰਾ 10A ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਾਕਾਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਿਤ ਨਤੀਜਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਹੈ; ਅਤੇ

(ਐਚ) ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨ ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਉਚਿਤ ਹੋਣਗੇ, ਖਾਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਹੋਣਗੇ; ਅਤੇ

(ਆਈ) ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਨਿੱਜੀ, ਪਰਿਵਾਰਕ, ਵਹਾਨਊ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(ਜੇ) ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ, ਖਾਸ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ (ਸਮੇਤ, ਬਿਨਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ, ਧਾਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼)।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸਜ਼ਾ ਐਕਟ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 9
"9 ਵਧਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ

(1) ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਗੰਭੀਰ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਹ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ:

Xxx xxx xxx

(2) ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਘਟਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਹ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ:

Xxx xxx xxx

(3) ਉਪ ਧਾਰਾ (2)(ਈ) ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ, ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਸ਼ਰਾਬ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪਦਾਰਥ (ਕਿਸੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪਦਾਰਥਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੋ ਨਿਰਪੱਖ ਡਾਕਟਰੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਦੀ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਸੇਵਨ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ।

Xxx xxx xxx

(4) ਉਪਧਾਰਾ (1) ਜਾਂ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ -
(ਏ) ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਧਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ; ਜਾਂ

(ਬੀ) ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਰਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਰਕ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਭਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

ਸਜ਼ਾ ਐਕਟ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 9ਏ
14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਿੰਸਾ ਜਾਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ
(1) ਇਹ ਧਾਰਾ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ, ਜਾਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਹੀ ਹੈ।

(2) ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਗੰਭੀਰ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਹ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣ:

(ਏ) ਪੀੜਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆਹੀਣਤਾ:

(ਬੀ) ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪੀੜਤ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਜਾਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਜਾਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਪ੍ਰਭਾਵ:

(ਸੀ) ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ:

(ਡੀ) ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਪਰਾਧੀ ਦੁਆਰਾ ਧਮਕੀਆਂ:

(ਈ) ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਛੁਪਾਉਣਾ।

(3) ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਕਾਰਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਕ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਨ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(4) ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਰਕ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਰਕ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਭਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)
ਸਜ਼ਾ ਐਕਟ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 24
"24 ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸਬੂਤ

(1) ਇੱਕ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ-
(ਏ) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੱਥ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(ਬੀ) ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ, ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਖੋਜ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

(2) ਜੇ ਕੋਈ ਤੱਥ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਜਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਹੈ, -

(ਏ) ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਜ਼ਨ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਮੌਜੂਦ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਤੱਥ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇਗੀ,

ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਸੁਭਾਅ ਲਈ ਇਸਦਾ ਮਹੱਤਵ:

(ਬੀ) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਧਿਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਿਰਾਂ ਇਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਲਈ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ:

(ਸੀ) ਇਸਤਗਾਸਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਗੰਭੀਰ ਤੱਥ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਕਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਪੈਰਾ (ਡੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੰਭਵ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ:

(ਡੀ) ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ:

(ਈ) ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(3) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ,

ਗੰਭੀਰ ਤੱਥ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਤੱਥ ਜੋ-

(ਏ) ਇਸਤਗਾਸਾ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੁਰਮ ਲਈ ਉਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(ਬੀ) ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ, ਜੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਨਿਪਟਾਰੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਤੱਥ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਤੱਥ ਜੋ-

(ਏ) ਅਪਰਾਧੀ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਚਿਤ ਹੋਣ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(ਬੀ) ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ, ਜੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਨਿਪਟਾਰੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸਜ਼ਾ ਐਕਟ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 25

"25 ਢੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ

(1) ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਿਸੇ 1 ਜਾਂ ਵੱਧ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ:

(ਏ) ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵਾਂ ਤਰੀਕਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ:

(ਬੀ) ਇੱਕ ਬਹਾਲੀ ਵਾਲੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਾਪਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ:

(ਸੀ) ਇੱਕ ਬਹਾਲੀ ਨਿਆਂ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ:

(ਡੀ) ਮੁੜ-ਵਸੇਬੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ:

(ਡੀਏ) ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ:

(ਈ) ਪੈਰਾ (ਬੀ), (ਸੀ), ਜਾਂ (ਡੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਸਮਝੌਤੇ, ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕੋਰਸ ਲਈ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ।

(2) ਜੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 10(4) ਜਾਂ 24ਏ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਜੱਜ ਜਾਂ ਜਸਟਿਸ ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਿਸ ਕੋਲ ਉਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ (ਭਾਵੇਂ ਉਹੀ ਜੱਜ ਜਾਂ ਜਸਟਿਸ ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ), ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸਜ਼ਾ ਐਕਟ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 26

"26 ਪੂਰਵ-ਵਾਕ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

(1) ਧਾਰਾ 26A ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਉਪਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(2) ਪੂਰਵ-ਵਾਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ-

(ਏ) ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਨਿੱਜੀ, ਪਰਿਵਾਰਕ, ਵਹਾਨਊ, ਭਾਈਚਾਰੇ, ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ:

(ਬੀ) ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ:

(ਸੀ) ਧਾਰਾ 10(1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼, ਸਮਝੌਤੇ, ਜਵਾਬ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਪ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬਹਾਲੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ:

(ਡੀ) ਉਚਿਤ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਬਾਰੇ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ, ਅਪਰਾਧੀ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਜੋਖਮ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ:

(ਈ) ਨਿਗਰਾਨੀ, ਤੀਬਰ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਜਾਂ ਘਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਸਜ਼ਾ ਦੀਆਂ ਉਚਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ:

(ਐਫ) ਨਿਗਰਾਨੀ, ਤੀਬਰ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਜਾਂ 1 ਜਾਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਘਰੇਲੂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ,

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਆਮ ਵਰਣਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ, ਅਤੇ

(ii) ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਾ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ:

(ਜੀ) ਨਿਗਰਾਨੀ, ਤੀਬਰ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਜਾਂ ਘਰੇਲੂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਨੁਸਖ਼ੇ ਵਾਲੀ ਦਵਾਈ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ-

(i) ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਦਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਤ ਜਾਂ ਇਰਾਦੇ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਜੋਖਮਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦਵਾਈ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ; ਅਤੇ

(ii) ਨੁਸਖ਼ੇ ਵਾਲੀ ਦਵਾਈ ਲੈਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ:

(ਐਚ) ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, -

(i) ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਵੱਸੇਗਾ, ਧਾਰਾ 63 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਕੰਮ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ; ਅਤੇ

(ii) ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ਾਂ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 66A ਦੇ ਤਹਿਤ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਕੰਮ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈਣ ਲਈ ਕੰਮ ਦੇ ਘੰਟੇ ਬਿਤਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

(i) 24 ਮਹੀਨੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਤੀਬਰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਜਾਂ ਸੰਭਾਵਿਤ ਰਿਹਾਈ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੁਧਾਰ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੀ ਰਾਏ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿ ਕੀ-

(i) ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਰਤ ਜੋ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਥਾਨਾਂ ਜਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਹਰ ਸਮੇਂ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ (ਇਸ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਠਿਕਾਣਾ ਸ਼ਰਤ) ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਜਾਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗੀ।

ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਜੋਖਮ; ਅਤੇ

(ii) ਇੱਕ ਠਿਕਾਣਾ ਸ਼ਰਤ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਤੇ ਪੁਨਰ-ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਜਾਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗੀ; ਅਤੇ

(iii) ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਠਿਕਾਣੇ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਠਿਕਾਣੇ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(3) ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਹੈ।

(4) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਕਿਸਮ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੰਗ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ।

(5) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਗਲੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ-

(ਏ) ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਈਟਮ; ਜਾਂ

(ਬੀ) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਕਲਪਿਕ ਵਾਕ ਜਾਂ ਸੁਝਾਅ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਸੁਝਾਅ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਅਣਉਚਿਤ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸਜ਼ਾ ਐਕਟ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 31

"31 ਕਾਰਨ ਦੇਣ ਦੀ ਆਮ ਲੋੜ

(1) ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ-

(ਏ) ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨ ਲਈ; ਅਤੇ

(ਬੀ) ਭਾਗ 2 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਰਡਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ।

(2) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(3) ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(4) ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਦਾਲਤ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਧਾਰਾ 8 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 9 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਕ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 10 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਯੂਨਾਇਟੇਡ ਕਿੰਗਡਮ

ਕੋਰੋਨਰ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ, 2009 (ਯੂਕੇ)

ਭਾਗ 4

ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ

ਅਧਿਆਇ 1

ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਵੇਲਜ਼ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੌਂਸਲ

ਕੋਰੋਨਰ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ, 2009 ਦੀ ਧਾਰਾ 118

ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਵੇਲਜ਼ ਲਈ 118 ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੌਂਸਲ

(1) ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਵੇਲਜ਼ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੌਂਸਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(2) ਅਨੁਸੂਚੀ 15 ਕੌਂਸਲ ਬਾਰੇ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।"

ਅਨੁਸੂਚੀ 15

ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਵੇਲਜ਼ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੌਂਸਲ

ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ

ਅਨੁਸੂਚੀ 15, ਕੋਰੋਨਰ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ, 2009 ਦਾ ਪੈਰਾ 1

"1 ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ-

(ਏ) ਲਾਰਡ ਚਾਂਸਲਰ ("ਨਿਆਇਕ ਮੈਂਬਰ") ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾਲ ਲਾਰਡ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ 8 ਮੈਂਬਰ;

(ਬੀ) ਲਾਰਡ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ("ਗੈਰ-ਨਿਆਇਕ ਮੈਂਬਰ") ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾਲ ਲਾਰਡ ਚਾਂਸਲਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ 6 ਮੈਂਬਰ।"

ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਆਦਿ
ਅਨੁਸੂਚੀ 15, ਕੋਰੋਨਰ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ, 2009 ਦਾ ਪੈਰਾ 2

"2 ਲਾਰਡ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ, ਲਾਰਡ ਚਾਂਸਲਰ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾਲ, ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ-

(ਏ) ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਂਬਰ ("ਚੇਅਰਿੰਗ ਮੈਂਬਰ"), ਅਤੇ
(ਬੀ) ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਂਬਰ।"

ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ
ਅਨੁਸੂਚੀ 15, ਕੋਰੋਨਰ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ, 2009 ਦਾ ਪੈਰਾ 3

"3(1) ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ-
(ਏ) ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਜੱਜ,
(ਬੀ) ਹਾਈਕੋਰਟ ਦਾ ਇੱਕ ਪੂਜਨੀ ਜੱਜ,
(ਸੀ) ਇੱਕ ਸਰਕਟ ਜੱਜ,
(ਡੀ) ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ (ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਦਾਲਤਾਂ), ਜਾਂ
(ਈ) ਇੱਕ ਆਮ ਇਨਸਾਫ਼.
(2) ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਸਰਕਟ ਜੱਜ, ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ (ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਦਾਲਤਾਂ) ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੇਅ ਜਸਟਿਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
(3) ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਲਾਰਡ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਲਾਰਡ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਲਈ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਵੇਲਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ।

(4) "ਨਿਆਂਇਕ ਅਹੁਦੇਦਾਰ" ਦਾ ਅਰਥ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ 2005 (ਸੀ. 4) ਦੀ ਧਾਰਾ 109(4) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਗੈਰ-ਨਿਆਇਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ

ਅਨੁਸੂਚੀ 15, ਕੋਰੋਨਰ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ, 2009 ਦਾ ਪੈਰਾ 4
"4(1) ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਗੈਰ-ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ ਜੇਕਰ ਵਿਅਕਤੀ ਲਾਰਡ ਚਾਂਸਲਰ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਾ ਹੈ-
(ਏ) ਅਪਰਾਧਿਕ ਬਚਾਅ;
(ਬੀ) ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ;
(ਸੀ) ਪੁਲਿਸਿੰਗ;
(ਡੀ) ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ;
(ਈ) ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ;
(ਐਫ) ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਧਿਐਨ ਜਾਂ ਖੋਜ:
(ਜੀ) ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ;
(ਐਚ) ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦਾ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ।

(2) ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨਜ਼ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।
ਕੋਰੋਨਰ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ, 2009 ਦੀ ਧਾਰਾ 120

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼
"120 ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼
(1) ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ "ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼।
(2) ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਆਮ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਅਪਰਾਧ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(3) ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ-

(ਏ) ਸਜ਼ਾ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 73 (ਦੋਸ਼ੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮੀ), ਅਤੇ
(ਬੀ) ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼।

(4) ਕੌਂਸਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਸਜ਼ਾ ਸੰਬੰਧੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।
(5) ਜਿੱਥੇ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਜਾਂ (4) ਅਧੀਨ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
(6) ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਡਰਾਫਟ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ-

(ਏ) ਲਾਰਡ ਚਾਂਸਲਰ;
(ਬੀ) ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਰਡ ਚਾਂਸਲਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ;
(ਸੀ) ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੀ ਜਸਟਿਸ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ (ਜਾਂ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਨਾਮ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੇਟੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕਮੇਟੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਰਡ ਚਾਂਸਲਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ);
(ਡੀ) ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੌਂਸਲ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ।

(7) ਉਪਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ, ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸੋਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
(8) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੌਂਸਲ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।
(9) ਕੌਂਸਲ, ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਸਜ਼ਾ ਸੰਬੰਧੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(10) ਉਪ ਧਾਰਾ (5), (6) ਅਤੇ (8) ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ (ਅਤੇ ਉਪ ਧਾਰਾ (8) ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣ)।

(11) ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ-

(ਏ) ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਵੇਲਜ਼ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ;

(ਬੀ) ਸਜ਼ਾ ਵਿਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ:

(ਸੀ) ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ;

(ਡੀ) ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ;

(ਈ) ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਮੁੜ-ਅਪਮਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਾਪੇਖਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ:

(ਐਫ) ਧਾਰਾ 128 ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ।"

ਕੋਰੋਨਰ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ, 2009 ਦੀ ਧਾਰਾ 121

"121 ਸਜ਼ਾ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ

(1) ਧਾਰਾ 120 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਕਾਉਂਸਿਲ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਪਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਤੋਂ (9) ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

(2) ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼, ਜੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡਿਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਉਹ ਕਾਰਕ ਹਨ-

(ਏ) ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀਤਾ;

(ਬੀ) ਅਪਰਾਧ ਦੁਆਰਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਵ ਤੌਰ' ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ:

(ਸੀ) ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਕਾਰਕ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਉਂਸਿਲ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਸਮਝਦੀ ਹੈ।

(4) ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼:

(ਏ) ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ("ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਰੇਂਜ") ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੋ ਜੋ, ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧੀ 'ਤੇ ਲਗਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ

(ਬੀ) ਜੇਕਰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਅਪਰਾਧ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ("ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਰੇਂਜ") ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੋ, ਜੋ ਕਿ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ 'ਤੇ ਥੋਪਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

(5) ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ:

(ਏ) ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੋ, ਜਾਂ

(ਬੀ) ਜੇਕਰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਲਈ ਜੁਰਮ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੋ।

(6) ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼:

(ਏ) (ਉਪਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਣਿਤ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਲਏ ਜਾਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਗੜਨ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ, ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਗੜਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(ਬੀ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਉਂਸਿਲ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ

(ਸੀ) ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ (a) ਜਾਂ (b) ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੌਂਸਲ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਸਮਝਦੀ ਹੈ।

(7) ਉਪ ਧਾਰਾ (6) (ਬੀ) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ-

(ਏ) ਸਜ਼ਾ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ (ਦੋਸ਼ੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮੀ);

(ਬੀ) ਸਜ਼ਾ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 74,387 ਅਤੇ 388 (ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਇਤਾ: ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਜਾਂ ਸਮੀਖਿਆ) ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਹਾਇਤਾ (ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼) ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਛੋਟ ਵਾਲੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ;

(ਸੀ) ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀਤਾ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਯਮ।

(8) ਉਪਧਾਰਾ (6)(c) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਾਉਂਸਿਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਢੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ।

(9) ਉਪਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਤੋਂ (8) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਵਸਥਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(10) ਜੁਰਮ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ-

(ਏ) ਉਪਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੇਸ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ, ਉਸ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਹ ਵਾਕ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੌਂਸਲ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੇਸਾਂ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਮੰਨਦੀ ਹੈ-

(1) ਉਪਧਾਰਾ (6) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਤੇ

(ii) ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ

(ਬੀ) ਜਿੱਥੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਉਹ ਉਸ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਜ਼ਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੌਂਸਲ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਮੰਨਦੀ ਹੈ-

(1) ਉਪਧਾਰਾ (6) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਤੇ

(ii) ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।"

ਕੋਰੋਨਰ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ ਐਕਟ, 2009 ਦੀ ਧਾਰਾ 128

"128 ਨਿਗਰਾਨੀ

(1) ਕੌਂਸਲ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ-

(ਏ) ਇਸ ਦੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰੋ, ਅਤੇ

(ਬੀ) ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਕਿ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ (ਏ) ਦੇ ਗੁਣ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਕਿਹੜੇ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(2) ਕੌਂਸਿਲ ਨੂੰ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਪਧਾਰਾ (1) (ਏ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ-

(ਏ) ਉਹ ਬਾਰੰਬਾਰਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਹਟਦੀਆਂ ਹਨ;

(ਬੀ) ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ;

(ਸੀ) ਸਜ਼ਾ ਵਿਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ 'ਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ;

(ਡੀ) ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ।

(3) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ-

(ਏ) ਉਪਧਾਰਾ (1)(a) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਸਾਰ, ਅਤੇ
(ਬੀ) ਉਪ ਧਾਰਾ (1)(ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ।

ਸਜ਼ਾ ਐਕਟ 2020 (ਯੂਕੇ)
ਸਜ਼ਾ ਐਕਟ, 2020 ਦੀ ਧਾਰਾ 3
"ਸਜਾ ਦੀ ਮੁਲਤਵੀ
3 ਮੁਲਤਵੀ ਹੁਕਮ

(1) ਇਸ ਕੋਡ ਵਿੱਚ "ਮੁਲਤਵੀ ਹੁਕਮ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੁਕਮ, ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਿਤੀ ਤੱਕ, ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ,

(ਏ) ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪਰਾਧੀ ਦਾ ਆਚਰਣ (ਜਿੱਥੇ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇ, ਅਪਰਾਧੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ), ਜਾਂ

(ਬੀ) ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ।

(2) ਮੁਲਤਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਮੁਲਤਵੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਲੋੜਾਂ ("ਮੁਲਤਵੀ ਲੋੜਾਂ") ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਮੁਲਤਵੀ ਲੋੜਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ-

(ਏ) ਮੁਲਤਵੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਦੌਰਾਨ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਲਈ ਲੋੜਾਂ:

(ਬੀ) ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ।"
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸਜ਼ਾ ਐਕਟ, 2020 ਦੀ ਧਾਰਾ 5
"5 ਮੁਲਤਵੀ ਆਰਡਰ ਬਣਾਉਣਾ
(1) ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਲਤਵੀ ਹੁਕਮ ਤਾਂ ਹੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ-
(ਏ) ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ,

(ਬੀ) ਅਪਰਾਧੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਤਵੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਹਿਦ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦੀ ਹੈ,
(ਸੀ) ਜੇਕਰ ਇਹਨਾਂ ਲੋੜਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹਾਲ ਨਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(2) (ਬਹਾਲ ਨਿਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ) ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ, ਅਤੇ
(ਡੀ) ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ, ਕਿ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਮਿਤੀ ਆਰਡਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।
(3) ਮੁਲਤਵੀ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ-

(ਏ) ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ,
(ਬੀ) ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੁਲਤਵੀ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹਾਲ ਨਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਹਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ (ਦੇਖੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(1)),
(ਸੀ) ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਨੂੰ, ਅਤੇ

(ਡੀ) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 8(1)(b) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(4) ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਜੋ ਮੁਲਤਵੀ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।"
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸਜ਼ਾ ਐਕਟ, 2020 ਦੀ ਧਾਰਾ 6
"6 ਮੁਲਤਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ

(1) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਲਤਵੀ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ-

(ਏ) ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪਰਾਧੀ ਦਾ ਆਚਰਣ, ਜਾਂ
(ਬੀ) ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ।"
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸਜ਼ਾ ਐਕਟ, 2020 ਦੀ ਧਾਰਾ 30
"ਪੂਰਵ-ਵਾਕ ਰਿਪੋਰਟ
30 ਪੂਰਵ-ਵਾਕ ਰਿਪੋਰਟ ਲੋੜਾਂ

(1) ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ, ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

(2) ਜੇਕਰ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਉਮਰ 18 ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ, ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜੀ ਹੈ।

(3) ਜੇਕਰ ਅਪਰਾਧੀ 18 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਾਇ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ-

(ਏ) ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਪਿਛਲੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਅਤੇ
(ਬੀ) ਅਦਾਲਤ ਮੰਨਦੀ ਹੈ-

(1) ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ

(ii) ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਸਭ ਤੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਵਾਕ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜੀ ਹੈ।

(4) ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਕੋਈ ਹਿਰਾਸਤੀ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੁਆਰਾ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸਜ਼ਾ ਐਕਟ, 2020 ਦੀ ਧਾਰਾ 31
"31" ਦਾ ਅਰਥ "ਪੂਰਵ ਵਾਕ ਰਿਪੋਰਟ" ਆਦਿ

"ਪੂਰਵ-ਵਾਕ ਰਿਪੋਰਟ"
(1) ਇਸ ਕੋਡ ਵਿੱਚ "ਪੂਰਵ-ਵਾਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਜੋ-
(ਏ) ਕਿਸੇ ਉਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵਾਂ ਤਰੀਕਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ
(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

40. ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜੋ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਨੀਤੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਹਿਰਾਂ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਗਠਿਤ ਸਜ਼ਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਰਾਹੀਂ ਸਾਡੇ ਸੁਝਾਅ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

41. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 47ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਡਾ. ਜਸਟਿਸ ਵੀ.ਐਸ. ਮਲੀਮਥ, (2003), ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜਸਟਿਸ 'ਤੇ ਡਰਾਫਟ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਲਿਸੀ 'ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਡਾ. ਐਨ.ਆਰ. ਮਾਧਵ ਮੇਨਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸਜ਼ਾ ਨੀਤੀ ਦੀ ਉਭਰਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 47ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ
ਅਧਿਆਇ 7
ਸੰਸ਼ੋਧਨਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ-ਅਸਲ ਅੰਕ
ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਐਕਟਾਂ ਲਈ ਆਮ

"7.44. ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਵਾਕ ਕਈ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਹਾਲਾਤ-

ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਜਾਂ ਵਧਣਾ, ਅਪਰਾਧੀ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਰਿਕਾਰਡ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਉਮਰ, ਅਪਰਾਧੀ ਦਾ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਕਾਰਡ, ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ। ਘਰੇਲੂ ਜੀਵਨ, ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮਾਯੋਜਨ, ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ, ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆਮ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਇਲਾਜ ਜਾਂ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਸ਼ਾਮਲ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰੋਕਥਾਮ."

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜਸਟਿਸ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਡਾਕਟਰ ਜਸਟਿਸ ਵੀ.ਐਸ. ਮਲੀਮਥ, ਵੋਲ. I ਮਾਰਚ (2003)

"14.4 ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

14.4.1 ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਨੇ ਇਸਦੇ ਲਈ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਿਰਫ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੱਜ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਵਿਵੇਕ ਹੈ। ਹੁਣ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਜੱਜ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਰੇਕ ਜੱਜ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁਝ ਜੱਜ ਨਰਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਜੱਜ ਕਠੋਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਜੱਜ ਹੈ ਜੋ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ. ਕੁਝ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸੇਧ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇੱਥੇ ਕਈ ਕਾਰਕ ਹਨ ਜੋ ਵਿਕਲਪਕ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

Xxx xxx xxx

14.4.5 ਕਈ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਬੇਲੋੜੀ ਕਠੋਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਉਦਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਦੁਰਲੱਭ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਹੋਣ ਨੇ ਜਨਤਕ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ, ਕਮੇਟੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜਸਟਿਸ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਖਰੜੇ 'ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਪ੍ਰੋ. (ਡਾ.) ਐਨ.ਆਰ. ਮਾਧਵ ਮੈਨਨ, ਜੁਲਾਈ, 2007

"5.5 ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ

5.5.1 ਹੁਣ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਵਿਕਲਪਾਂ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਢੁੱਕਵੀਂ ਰੋਕ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ, ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਕੁਝ ਗੰਭੀਰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਇੱਕ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਨੂੰ ਕਈ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਉਮਰ ਭਰ ਲਈ ਹੋਵੇ। ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਸੰਗਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

5.5.2 ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀਗਤ ਵਿਕਲਪ ਕੀ ਹਨ? ਕੀ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਜ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸੰਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ? ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਿੱਸਾ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਭਾਅ? ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਫੇਮਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ? ਇਹ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਉਠਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਸਿਸਟਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਸਜ਼ਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਇਕਸਾਰ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੈੱਟ ਵਿਧਾਨਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲਾਜ਼ਮੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਫਿਕਸ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਸਾਰਥਕ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਨੀਤੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵਿਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਹੋਰ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ) ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਵਾਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਨੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੀਤੀ ਯੋਜਨਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਧਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

5.5.3 ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੀਤੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗੀ:

(1) ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਜੁਰਮਾਨੇ ਅਤੇ ਕੈਦ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ।

(ii) ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(iii) ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਕੈਦਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਿਰਾਸਤੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(iv) ਹਰੇਕ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ।

(v) ਢੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾਗਤ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਉਦਾਹਰਣਾਂ

ਧਨੰਜੋਏ ਚੈਟਰਜੀ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਡਬਲਯੂ.ਬੀ., (1994) 2 ਐਸਸੀਸੀ 220

"14. ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਧਦੀ ਅਪਰਾਧ ਦਰ - ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਇੱਥੇ ਦਾਖਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਕੱਟੜ ਅਤੇ ਸੁੱਕਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੁਰਮ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇੱਕ ਚੁਕਵਾਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਵਧਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

15. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਮਾਪ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਅਪਰਾਧੀ ਦਾ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆਹੀਣ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਿਤੀ। ਚੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਉਹ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇਨਸਾਫ਼ ਲਈ ਸਮਾਜ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਿਆਂ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਚੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਪ੍ਰਤੀ ਜਨਤਕ ਨਫ਼ਰਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਪਰਾਧੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸਵਾਮੀ ਸ਼ਰਧਾਨੰਦ (2) ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ, (2008) 13 ਐਸਸੀਸੀ 767

"48. ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਇਹ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਚਨ ਸਿੰਘ [(1980) 2 ਐਸਸੀਸੀ 684: 1980 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 580] ਨੇ ਦੁਰਲੱਭ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 470: 1983 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 681], ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਕਤਲ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਨਿਸ਼ਚਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਮੰਦਭਾਗੀ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਦੁਰਲੱਭ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਐਸਸੀਸੀ (MACH 370) 1983 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 681) ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕਸਾਰ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨਾਲ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

Xxx xxx xxx

50. ਐਮਨੈਸਟੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਰ ਸਿਵਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਅਤੇ ਪੁਡੂਚੇਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ "ਲੇਥਲ ਲਾਟਰੀ, ਦ ਡੈਥ ਪੈਨਲਟੀ ਇਨ ਇੰਡੀਆ" ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਨੁਕਤਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ 1950 ਤੋਂ 2006 ਤੱਕ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਮੁੱਖ ਨੁਕਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਅਧਿਆਏ 2 ਤੋਂ 4 ਦੇਖੋ) ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਬਾਰੇ ਹੈ।

51. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੱਤ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

52. ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਅੰਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਸੰਤੁਲਨ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸਮੂਹ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤੇ 'ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਖੇਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਵਿਦਰੋਹੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਕਾਰਨ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਖਿਸਕ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮੁੱਚੀ ਵੱਡੀ ਤਸਵੀਰ ਅਸਮਿਤ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸੋਮਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ, (2013) 11 ਐਸਸੀਸੀ 382

"15. ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਡਿਲਿਵਰੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੌਜਦਾਰੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੇਮ ਸਾਗਰ [(2008) 7 ਐਸਸੀਸੀ 550: (2008) 3 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 183] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੀ. 552, ਪੈਰਾ 2)

"2. ਸਾਡੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਹਾਂ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਤਿਮਾਹੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ।"

ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 354

"354. ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ।

(1) ਇਸ ਕੋਡ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਧਾਰਾ 353 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹਰ ਨਿਰਣਾ, -

(ਏ) ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;

(ਬੀ) ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਬਿੰਦੂ ਜਾਂ ਬਿੰਦੂ, ਉਸ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ;

(ਸੀ) ਉਸ ਅਪਰਾਧ (ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ) ਨੂੰ ਦਰਸਾਏਗਾ ਜਿਸ ਦਾ, ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ (1860 ਦਾ 45) ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ;

(ਡੀ) ਜੇਕਰ ਇਹ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਬਰੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(2) ਜਦੋਂ ਸਜ਼ਾ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ (1860 ਦਾ 45) ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਦੋ ਧਾਰਾਵਾਂ, ਜਾਂ ਉਸੇ ਧਾਰਾ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਪਰਾਧ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇਗੀ, ਅਤੇ ਬਦਲਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏਗੀ।

(3) ਜਦੋਂ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜਾਂ, ਬਦਲਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਨਿਰਣਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਤੇ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇਗਾ।

(4) ਜਦੋਂ ਸਜ਼ਾ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਧਣ ਤੱਕ ਕੈਦ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(5) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮਰਨ ਤੱਕ ਗਰਦਨ ਨਾਲ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

(6) ਧਾਰਾ 117 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 138 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਹਰ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਹਰ ਅੰਤਿਮ ਹੁਕਮ

125, ਧਾਰਾ 145 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 147 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਬਿੰਦੂ ਜਾਂ ਨੁਕਤੇ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।"

42. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 354 ਭਾਵੇਂ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਵੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1)(ਸੀ) ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜੱਜ ਤੋਂ ਵਿਗੜਦੀਆਂ ਅਤੇ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਵਧੇਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ

2023 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3924 ਅਤੇ 2023 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3926-3927।

43. 01.12.2021 ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਲਈ 2021 ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 137 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ 02.12.2021 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਕੇਸ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 376AB (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "IPC, 1860" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 2012 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਪੋਕਸੋ" ਐਕਟ, 2012) ਦੀ ਧਾਰਾ 2012 (ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ (ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1989 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਐਸਸੀ/ਐਸਟੀ ਐਕਟ, 1989) ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ।

44. ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 12.12.2021 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ 13.12.2021 ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 24.12.2021 ਤੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਮਿਤੀ 24.12.2021 ਅਤੇ 05.01.2022 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰਿਮਾਂਡ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 12.01.2022 ਨੂੰ, ਜੰਗਲਾਤ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ 15.01.2022 ਨੂੰ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵਕੀਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਲਈ ਕੇਸ 24.01.2022 ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

45. 20.01.2022 ਨੂੰ, FSL ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਦਾਇਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥਾ ਦੱਸਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਲਾਖਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸੀ। ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 22.01.2022 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

46. ਉਸ ਦਿਨ ਯਾਨੀ 22.01.2022 ਨੂੰ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਉਸਦੇ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਿੱਧੀ ਬਹਿਸ ਸੁਣੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਵਰਚੁਅਲ ਮੋਡ ਰਾਹੀਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸੇ ਤਰੀਕ ਨੂੰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਗੁਪਤ ਸੂਚਨਾ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਗਵਾਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਕੀਮ, 2018 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤਾਂ, 2020 ਲਈ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

47. ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਯਾਨੀ 24.01.2022 ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਗਵਾਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਦੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇਕੱਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਹਲੀ-ਕਾਹਲੀ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਖਰਕਾਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

48. ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਭਾਵ 25.01.2022 ਨੂੰ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਮੰਗਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਹੀ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਮਲਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ 10 ਮਿੰਟ ਤਕ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ 3 ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਘੰਟੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਾਮ 6.30 ਵਜੇ ਸਮਾਪਤੀ ਹੋਈ। 59 ਪੈਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਲਗਭਗ 27 ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸ਼ਾਮ 7.00 ਵਜੇ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਕਿਵੇਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਲਈ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਕੋਲ ਵੀ ਉਹ ਕਾਪੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ।

49. ਇਸ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਅਰਥਾਤ 27.01.2022, ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਬੇਲੋੜੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੋਖਿਆ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 207, 226, 227 ਅਤੇ 230 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਤਫਾਕਨ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

50. ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੁਖਬਰ ਨੇ 2023 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 3924 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ 2023 ਦੀ ਸੀ.5329 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 3926-3927 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। 2023

51. 2023 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3925 ਉਸੇ ਹੀ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ। ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਈ.ਏ. 2023 ਦਾ 29814 ਨੰਬਰ 2023 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕੰਮ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਕਤ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਗ੍ਹਾ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

52. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ 2023 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3925 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਪੀੜਤ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਿੱਪਣੀ, ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਵੀ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ.

ਸੁਨੀਤਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ

2023 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3924 ਅਤੇ 2023 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3926-3927।

53. ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 309 ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ, 2012 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਵੀ ਕਿ ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਖਾਮੀਆਂ ਹੈ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 465, 1973 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਰੀਟਲ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ।

2023 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 3925

ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਿਆਂਇਕ ਕੰਮ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਸ਼ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਨਿਰੀਖਣ ਉਸ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋਣਗੇ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਕੋਲ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਸਨ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੀ। ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ,

- ਮੁੰਨਾ ਪਾਂਡੇ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, ਏਆਈਆਰ 2023 ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 5709.
- ਅਖਿਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਐਨਸੀਟੀ), (2013) 7 ਐਸਸੀਸੀ 125.
- ਸਾਕਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ, (2004) 5 ਐਸਸੀਸੀ 518.
- ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਹੇਸ਼ ਕਰੀਮਨ ਟਿਰਕੀ, (2022) 10 ਐਸਸੀਸੀ 207.
- ਪ੍ਰਦੀਪ ਐਸ. ਵਡੇਯਾਰ ਬਨਾਮ ਕਾਮਾਟਕ ਰਾਜ (2021) 19 ਐਸਸੀਸੀ 62.

ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ

54. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਮਿਸਟਰ ਸੀ.ਯੂ. ਸਿੰਘ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀਆਂ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਜੱਜ ਲਈ ਇੰਨੇ ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ "ਇਨਸਾਫ਼" ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਮਲਾ ਹੈ

ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।" ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਲੰਬਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਚਰਚਾ

55. ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ, ਦੋਵੇਂ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੱਚਾਈ ਵੱਲ ਇੱਕ ਸਫ਼ਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫ਼ਸਰ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਤੁਲਿਤ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਬਹੁਤ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 59 ਪੈਰਿਆਂ ਵਾਲੇ 27 ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦੇ ਹੋਏ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣਾ ਮਨੁੱਖੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਜੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਵਕੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ ਲੜ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਸਮੇਤ, ਉਚਿਤ ਮੌਕੇ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਪੀਆਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਂ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਮੰਨਿਆ, ਨਾ ਤਾਂ ਗਵਾਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯੋਜਨਾ, 2018 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤਾਂ, 2020 ਲਈ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਕੰਧ 'ਤੇ ਲਿਖਤ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, 2023 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3925 ਵਿੱਚ ਵੀ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੀ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵਕੀਲ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਤੱਥ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਘੱਟ ਜਾਂ ਘੱਟ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ. ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੰਭੀਰ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਚੌਕਸੀ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

56. ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਅਫਸਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ

ਉਸ ਨੂੰ. ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਸਿਵਾਏ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਜੇ ਵੀ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਹੈ।

57. ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਪੱਖ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉੱਪਰ ਕੀਤੀ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ। ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

58. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

(1.) ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਪੀੜਤ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ, 2012 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇਗੀ।

(2.) ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ, 2012 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚਲਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗੀ।

(3.) ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਅੱਜ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਸਜ਼ਾ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ।

(4.) ਰਜਿਸਟਰੀ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗੀ।

59. ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਆਈ.ਏ. ਨੰਬਰ 29814/2023 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

60. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ ਹੋ ਗਈਆਂ।

ਹੈੱਡਨੋਟਸ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ)